

TANMENETJAVASLAT (éves óraszám: 111 óra)

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
I. fejezet	Szeptemberi csengőszó				
1.	Ismerkedés az új olvasókönyvvel és munkafüzettel. Nyári élmények felelevenítése. K. László Szilvia: Szeptemberi csengőszó Molnos Lajos: Becsengetés (részlet) Szinetár György: Szeptemberi csengetés	A tankönyv és a munkafüzet felépítése, fejezetei. Ráhangolás az iskolakezdésre. A tanulók beszédének megfigyelése a nyári élmények elmondásakor. A versek hangulata: az iskolatársak látásának öröme. A nyári olvasmányélmények felelevenítése, a tanév folyamán ajánlott ifjúsági regények bemutatása. Lányok: Erich Kästner: A két Lotti; Fiúk: Fekete István: A Tüskevár Olvasónapló, feljegyzés készítése az olvasottakról.	Rendszerezőképesség fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a versek feldolgozása és értelmezése során. Az olvasási képesség fejlesztése, a hangulatok érzékeltetése. Szóbeli szövegalkotási képesség fejlesztése. Társas kapcsolatok fejlesztése, közösségformálás. Önálló tanulási képesség alapozása, fejlesztése. Olvasóvá nevelés az egyéni érdeklődés figyelembevételével.	OK. 3–4. o. Ok. 198–200. o. Mf. 4., 95–96. o. Gyf. 7. o.	
2.	Kiskun Farkas László: Levél a táborból Janikovszky Éva: Mi újság?	Egyéni élmények a táborozásról. A vers hangulatának megfigyelése. Új fogalom: honvágy. A táborból hazatérő gyerek fogadtatása, szerepjátékok. Párbeszéd a mindennapi kommunikációban.	Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése az élmények felidézésével. Olvasástechnika fejlesztése. Differenciált tanulásszervezés fejlesztése. Nonverbális kommunikáció fejlesztése szerepjátékokkal (mozdulatok, arcjáték, testbeszéd stb.).	Ok. 4–5. o. Gyf. 3. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
3.	Marék Veronika: Bagollyal nyaraltunk	Új osztálytárs fogadása, segítségnyújtás a beilleszkedéshez. Szakaszos szövegfeldolgozás a jóslás technikájának alkalmazásával. Szereplők csoportosítása tetteik alapján. Párbeszéd a mindennapi kommunikációban. A „beszélő” nevek.	Szövegértő képesség fejlesztése. Olvasástechnika fejlesztése. Szociális kompetencia fejlesztése. Empatikus képesség fejlesztése. Könyvtárhasználati ismeretek alapozása, a könyvtár önálló használatának erősítése, olvasóvá nevelés.	Ok. 6–7. o. Mf. 5. o. Széf. 38–39. o. Int.	
4.	Gyurkovics Tibor: Hegedű az osztályban	Az olvasmány feldolgozása táblázat segítségével. 1. probléma; esemény; következmény. 2. probléma; esemény; megoldás; tanulság. Véleményalkotás a gyerekek viselkedéséről. Pozitív és negatív viselkedésminták. A főszereplő érzései és hangulatváltozásai. Írói és köznapi kifejezések párosítása, szókincs bővítés.	A hangos olvasási és szövegértő képesség fejlesztése. Az olvasástechnika differenciált fejlesztése. Szociális kompetencia fejlesztése a másság elfogadásával. Empatikus képességek fejlesztése szerepjátékokkal. Kommunikációs képességek fejlesztése érveléssel (okok a sikerekben, kudarcokban), bizonyítással. A kreativitás fejlesztése a cselekmény folytatásával.	Ok. 8–9. o. Mf. 6. o. Gyf. 86. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
5.	Bálint Tibor: Ha Simonnak hatalma volna	Erkölcsei értékítélet a főszereplő viselkedéséről. Táblázat segítségével a szereplők cselekvéseinek és tulajdonságainak összegyűjtése. Páros munka. Szóbeli összehasonlítás, szókincsbővítés: szó- és közmondásmagyarázat. Rokon értelmű kifejezések gyűjtése a füzetbe. Közmondások értelmezése. (A kapott hatalmat, lehetőséget hasznos dolgokra, társaink és magunk javára, örömeire használjuk fel!) A Magyar értelmező kéziszótár és O. Nagy Gábor Magyar szólások és közmondások című könyvének használata.	Szövegértő képességre építő verbális és nem verbális kommunikációs képességek fejlesztése. Kooperatív tanulási technikák alkalmazása. A szókincs fejlesztése szólások és közmondások gyűjtésével. Rendszerező képesség fejlesztése a táblázat kitöltésével. Az önkifejezés iránti igény erősítése szövegalkotási gyakorlatokkal. Vitakészség fejlesztése a szereplők viselkedésével kapcsolatosan.	Ok. 10–11. o. Mf. 7. o.	
6.	Gyakorlás	A rejtvényben rejlő közmondás igazságtartalmának megvitatása. (Könnyű sebet ejteni, de nehéz meggyógyítani.) Véleményalkotás a szereplők viselkedéséről. Csoportmunka: szerepek szerinti és válogató olvasás. Páros munka: mondatalkotások megadott kifejezésekkel.	A válogató olvasással a szövegértés fejlesztése. Irodalmi élmények iránti fogékonyság. Szóbeli szövegalkotás képességének fejlesztése nézőpontváltással. Olvasástechnika és a kifejező olvasás fejlesztése szövegrészletek felolvasásával.	Mf. 8. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
7.	Móra Ferenc: Szeptemberi emlék	Játék: Nekem a szeptemberről jut eszembe. Hiányos szöveg kiegészítése a tanult ismeretek felhasználásával. A szereplők jelleme, lényegkiemelés ötsorossal. Írói és köznapi kifejezések párosítása. Mondanivaló megfogalmazása. Közmondások értelmezése és gyűjtése a tartalomhoz illően.	A hangos olvasási képesség fejlesztése. Szövegelemzésben való jártasság elmélyítése. Fantázia, alkotóképesség fejlesztése. A szövegértő képességre építve szövegalkotás szóban és írásban. Logikus gondolkodás fejlesztése az ok-okozati összefüggés megláttatásával. Az interpretáló olvasás fejlesztéséhez kérdésekre válaszkérés a szövegből. Egészséges versenyszellem fejlesztése. Beszédművelés fejlesztése az anyanyelv hagyományainak ápolásával a régi, népies kifejezések gyűjtésével.	Ok. 12–13. o. Mf. 9. o. Gyf. 5. o. Gyf. 88–90. o. Int.	Téma: Írószerek régen és ma. Altémák: Az írás története. Az írószerek fajtái, típusai, története. Alapanyagok és tulajdonságaik, környezetvédelem, egészségvédelem. Használatuk és modellezésük. Kiállítás és kiállítás szervezése.
	Bernard Lassahn: Szép jó reggelt, Körmös tanár úr! Gyermekújság Országos tanulmányi versenyek	A régi és a mai iskolai élet összehasonlításával a szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Az iskolások életének nehézségei. A diákcsinny. Mi a humoros, kedves, mi a „durva”, sértő csinny? Hagyományok, jogok és kötelezettségek. Dokumentum jellegű szöveg feldolgozása kérdések és feladatok segítségével.	Olvasástechnika fejlesztése: összetett mondatok folyékony, lendületes olvasása helyes szünettartással. Rendszerező és problémamegoldó képesség fejlesztése, tartalmi meghatározása és indoklása a szövegből vett bizonyítékok segítségével. Vitakészség fejlesztése, kritikai gondolkodás fejlesztése. A szereplők érzelmeinek felismerése a szövegből és magatartásának értékelése többféle szempont figyelembevételével.	Ok. 14–15. o.	Témaválasztás: a gyerekek és a pedagógus közösen. Munkacsoportok kialakítása: 3-4 fős csoportok. Időterv: témánként egy hét, összesen 5 hét plusz két hét a kiállítás időtartama. Hely: iskolán belül tanórai keretek között és szabadidőben, iskolán kívül.

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
8.	Nagy Katalin: Vices osztály	Véleménynyilvánítás az új pedagógus és a gyerekek kapcsolatáról. Vázlat segítségével az olvasmány tagolása. A szereplők vizsgálata tulajdonságaik, cselekedeteik alapján. Szavak csoportosítása jelentésüknek megfelelően. A mondatfajták helyes hangsúlyozása.	Következtetési képesség fejlesztése. Gondolkodási képesség fejlesztése. Az elemző képesség fejlesztése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Logikai gondolkodás képességének fejlesztése következtetéssel. Megfigyelőképesség fejlesztése: az illusztráció kapcsolata a szöveggel.	Ok. 16–17. o. Mf. 10–11. o.	Szükségletek: eszközök, információszerzés, partnerek, kiállítóhely. Cél: a mindennap használt írószerek történetének, fajtáinak, alapanyagainak megismerése. Szervezési képesség fejlesztése. Közösségi szellem fejlesztése. Önismeret fejlesztése.
9.	Méhes György: A galamb, a gombfoci meg a trükkök	Az iskolai élet vidámságai. Páros munka. Milyen „trükkal” könnyítetted meg a tanulást? Mondatbefejezés kötőszó után. Mi a jó tanulás sikerének titka? Helyes tanácsok válogatása. Beszédművelés: mondatok felolvasása helyes hangsúlyozással, hanglejtéssel, a párbeszédes részeknél mimika alkalmazása. Tömör tartalommondás.	Szövegalkotó és szövegértő képesség fejlesztése. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése előzmény, következmény feltárásával. Megfigyelőképesség fejlesztése: a szereplők jellemének vizsgálatával. Az illusztráció kapcsolata a szöveggel. Helyes, kulturált beszédnorma kialakítása, fejlesztése. A beszédművelés képességének fejlesztése párbeszéddel. Írásbeli szövegalkotási képesség és az íráskészség fejlesztése.	Ok. 18–19. o. Mf. 12. o. Int. Kk.	Önértékelés, kreativitás fejlesztése. Tantárgyi integráció megvalósítása. Bevonható tantárgyi területek: – technika: az anyag megmunkálása, tulajdonságai – művészetek: film- és képzőművészet – matematika: mérések – történelem: találmányok – természetismeret: egészséges életmód, növények tulajdonságai, felhasználhatóságuk.

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
10.	Heidlmarié Brosche: Az ismeretlen e-mail	A modern technika vívmányai. Szómagyarázat: e-mail, elektronikus levél. Összehasonlítás: hagyományos levél és e-mail (előnyök, hátrányok, veszélyek). A szereplők tulajdonságainak bizonyítása cselekedeteik alapján. A történet tanulságának megfogalmazása.	Szövegértő képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplők jellemének vizsgálatával. Rendszerező képesség fejlesztése. Vitakészség és a kommunikációs képességek fejlesztése az egyéni vélemény megfogalmazásával és megvédésével. Szociális kompetencia fejlesztése, tolerancia.	Ok. 20–21. o. Mf. 13. o.	Értékelés: – témánként és összegző értékelés; – önértékelés, egyéni és csoportos értékelés. Szempontok az értékeléshez: – Milyen volt az együttműködés szervezettsége, színvonala? – Fejlődött-e az együttműködési képesség? – Mennyire valósultak meg a kitűzött célok? – Kell-e változtatni a következő projektben?
	Varró Dániel: Miért üres a postaláda mostanában?	A vers kifejező olvasásának gyakorlása. Csoportmunka. Ellentétes véleményeket képviselő csoportok kialakítása, a vélemények szembesítése. Jó tanácsok.	Digitális kompetencia fejlesztése Íráskészség fejlesztése az SMS és az e-mail nyelvi és helyesírási normáinak megismerésével.		
11.	Összefoglalás	Ismeretek elmélyítése, rendszerezése. Cím és téma párosítása. Kiválasztott történet elmondása körmesével. Ki vagyok én? Szereplők megnevezése. Játékos feladatok. Dramatizálás, illusztráció készítése.	Rendszerező képesség fejlesztése. Összehasonlítások, visszautalások, összefüggések felismerése. Nyelvhasználati képesség fejlesztése. Az olvasástechnika differenciált fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplők tulajdonságainak, cselekedeteinek tükrében.	Mf. 13–14. o. Ok. 22. o.	– Voltak-e konfliktusok a munka során? – Hogyan sikerült ezeket feloldani? – Mennyire sikerült kreatívan megoldani a feladatot? – Milyen a munkadarabok esztétikai színvonala? – Milyen érzelmeket keltett bennünk a tevékenység? – Mi legyen a kiállítás után az elkészült munkák sorsa?

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Lengyel Dénes: Az aradi vértanúk Gyulai Pál: Forradalom után (részlet) Ady Endre: Október 6. (részlet)	Ismeretszerzés az olvasmányok alapján. Kötetlen beszélgetés. A 13 honvédtábornok végső helytállásának, viselkedésének példája. A tábornokok neveinek összegyűjtése, leírása a füzetbe és megtanulása. Véleményalkotás, megemlékezés. Megemlékezés iskolai szinten az osztályban.	Kifejezőképesség fejlesztése. Összefüggő beszéd gyakorlása. A magyarságtudat fejlesztése, tartalmának gazdagítása. Állampolgári kompetencia fejlesztése a hazaszeretetre neveléssel. Ismeretszerző képesség fejlesztése. Írás- és helyesírási képesség fejlesztése a 13 aradi vértanú nevének pontos leírásával.	Ok. 116–117. és 122. o.	
12.	Év eleji felmérés hangos olvasással	Az olvasás folyamatosságának, tempójának, pontosságának megfigyelése.	A helyes és jól használt beszéd, a kiejtési képesség fejlesztése.		
13.	Év eleji felmérés néma olvasással	A szöveg megértésének és feldolgozásának ellenőrzése.	A szövegértési képesség fejlesztése.		

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
II. fejezet	Túl az Óperencián				
14.	La Fontaine: Az oroszlán és a légy	A népköltészetéről (népmesék, mondák, népdalok, népi játékok, népszokások, szólások, közmondások) eddig tanultak felelevenítése táblázat segítségével. A mesék keletkezésének körülményei, továbbélésük. Mesegyűjtőink megnevezése. A népmesék fajtái. Az állatmesék jellemzői. A cím és a tartalom vizsgálata. Következtetés a szereplők tulajdonságaira cselekedeteik alapján. Véleményalkotás a követendő és elkerülendő emberi tulajdonságokkal felruházott állatszereplőkről. Az állatmese tanulságának megfogalmazása.	Rendszerező képesség fejlesztése. A kifejezőképesség fejlesztése a népköltészetéről tanultak ismétlésével. A szövegalkotó és szövegértő képesség fejlesztése a mesei elemekhez kapcsolódó feladatok során. Analizáló képesség fejlesztése a meglévő tudás mozgósításával, felelevenítésével, új szempontok szerinti rendezésével. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése a következtetések levonásával a szereplők cselekedeteiről, tulajdonságairól. A tanulók önállóságának fejlesztése a feladatvégzésben.	Ok. 24. o. Mf. 15. o.	
	A tigris és a datolya (koreai népmese)	A mondanivaló megfogalmazása. Dramatizálás. Szólamagyarázat. A közmondás mint népköltészeti műfaj, sajátosságai, ismérvei.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.	Ok. 25. o	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
15.	A számárrá változott barát (magyar népmese)	A mese tagolása a cselekmény alapján. A szereplők és helyszínek megkeresése, jelölése a szövegben. Cím vizsgálata, címadás. Dramatizálás némán (csak mozdulatokkal). Közmondás értelmezése, szereplőre vonatkoztatása.	Szövegértési képesség fejlesztése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése. Az aktív szókinccs fejlesztése. Kreatív képességek fejlesztése, a párbeszédes szövegrészek értelmező felolvasásával és dramatizálással.	Ok. 26. o.	
16.	Tél (cigány népmese)	A különböző kultúrák meséinek megismerése egyéni, csoportos munkaformában. A tapasztalatok összevetése frontálisan. A mese szerkezetének és a szereplők tulajdonságainak megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések levonása. A mese tanulságának megfogalmazása. Új cím választása.	Önálló tanulási képesség fejlesztése. A hangos, kifejező olvasás képességének fejlesztése a mese feldolgozása során. Megfigyelőképesség fejlesztése: ok-okozati összefüggések észrevétele. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a főbb események megfogalmazásával.	Ok. 27. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
17.	Az aranyparázs (magyar népmese)	A mese helyszíneinek vizsgálata rajzos kiegészítéssel a cselekmény alapján. A meseszereplők jelleme. A kapzsiság méltó büntetésének kifejeződése a mesében. A mesék jellemzői, szerkezeti felépítése, nyelvi jellemzői. Táblázatok kitöltése: szereplők, a probléma, események, következmény, tanulság jegyében. Páros munka. Rokon értelmű szavak gyűjtése. Közmondások értelmezése.	A képzelet és az esztétikai kifejezőképesség fejlesztése. Rendszerező képesség fejlesztése a táblázat kitöltésével. Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplők tulajdonságai és cselekedeteik tükrében. Ítézőképesség fejlesztése. Képzelet, érzelem fejlesztése kommunikációs helyzetekben. Kifejezőképesség fejlesztése a dramatizálás során. Szókincsbővítés.	Ok. 28–29. o. Mf. 16. o. Int.	
18.	Béka király (Grimm testvérek nyomán)	A verses mese jellemzői. Verselési játékok különböző tevékenységformákban. A ritmus, a rím. Csoportmunka. A tündérmese jellemzői. Meseváltozatok – a mesék terjedése. Mesei csodák, átváltozások. Képsor alapján a mese vázlatának elkészítése. Páros munka. Rózsabimbó és a békából lett királyfi külső és belső tulajdonságainak összegyűjtése.	A kifejezőképesség fejlesztése a vers hangoztatása során. Képesség a versek ritmusának felismerésére. A megfigyelőképesség fejlesztése rímek keresésével. Lényegkiemelő képesség fejlesztése képsor alapján a verses mese vázlatának elkészítésével. Írásbeli kifejezőképesség fejlesztése a tulajdonságok leírásával.	Ok. 30–31. o. Mf. 17. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
19.	Gyakorlás	A eddig olvasott mesék összehasonlítása és csoportosítása különböző szempontok szerint (keletkezés, mesefajta, tanulság). A mesei jellemzők (pl.: mesekezdet, mesezárás, meseszámok, átváltozások, eszközök, tárgyak, ismétlődő tettek, cselekedetek, szereplők, helyszínek) megfigyelése és rendszerezése. Szöveghű olvasás gyakorlása, az olvasás tempójának fokozása.	Az elemző képesség fejlesztése a különböző nyelvállapotú mesék olvasása során. A rendszerezés, a csoportosítás képességének fejlesztése a mesefajták és a szerkezeti sajátosságok szintetizálása során. A folyamatosságra és a pontosságra figyelő olvasási képesség fejlesztése.		
20.	Nyakigláb, Csupaháj meg Málészáj (magyar népmese)	A beszélő név jellemzőinek megismerése, beszélő név kitalálása mesei szereplőknek. „Beszélő” nevek gyűjtése korábbi olvasmányokból. Lényeges elemek kiemelése a szövegből. Meseszámok keresése, állandó szókapcsolatok gyűjtése. Vázlatkészítés. Csodás elemek, mesei fordulatok a tündérmesében.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése mondatok kiegészítésével, befejezésével. Kommunikációs képesség fejlesztése a mese szereplőinek bemutatásával. Az írástechnika fejlesztése a mesére jellemző szófordulatok, kifejezések gyűjtésével.	Ok. 32–33. o. Mf. 18. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
21.	A rátóti csikótojás (magyar népmese)	A tréfás mese jellemzői. (A találós kérdés mint népköltészeti műfaj.) A mese helyszíneinek, szereplőinek és cselekedeteinek megfigyelése, az ismeretek rögzítése táblázatba. Cselekmény és időrend. Páros munka – a mese tartalmának elmesélése. Csoportmunka. Kérdések megvitatása. Közmondások értelmezése.	A logikus gondolkodás képességének fejlesztése. Kép- és szövegtársítás: a szövegértő képesség fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése. A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Szókincsbővítés szólások, közmondások tanulásával, gyűjtésével. Vitakészség fejlesztése a kérdések megbeszélésével.	Ok. 34–35. o. Mf. 19–20. o.	
	Almát szemétér' (kárpátaljai magyar népmese) Csalimese	A reális mese jellemzői. Az ismétlődő részek szerepe a mesében. Népies kifejezések gyűjtése. Közmondások jelentésének megbeszélése. Bábjáték. Érzelmek, emberi kapcsolatok érzékeltetése. Csoportmunka. Kérdések feltevése a mese egyes részeihez. A csalimese jellemzői (rövid, váratlan, csattanós befejezés).	Szociális kompetencia képességének fejlesztése a vélemények különbségének felismerésével, tudatosításával és az erre épülő toleranciával. Társas együttműködési képesség fejlesztése.	Ok. 36–37. o. Mf. 20–21. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
22.	Október 23. (ünnep) Az 1956. október 23-i forradalom emlékűnepe	1956. október 23. eseményei (magnófelvétel olyan személyekkel, akik átélték az eseményeket). A nép elszántságának, hősiességének érzékeltetése. A magyar forradalom emlékűnepe. Ismeretszerzés az olvasmányok (és a magnófelvétel) alapján. Kötetlen beszélgetés a tanultakról. Fürtábra kitöltése. Tiszteletadás, megemlékezés.	Szociális és állampolgári kompetencia. Asszociációs képesség fejlesztése a fürtábra kitöltésével. Állampolgári kompetencia fejlesztése nemzeti ünnepünkön történő megemlékezéssel, tiszteletadással.	Ok. 123. o. Mf. 23. o.	
23.	Benedek Elek: A só	A só fontossága ételeink ízesítésekor. A mesei hármas szám. A mese szereplőinek tulajdonságai. Jellegzetes mesekezdés, mesebefejezés, mesei szókapcsolatok. Csoportmunka a párbeszédese részek dramatizálása során. Fordulat a mesében.	A hangos, kifejező olvasás fejlesztése. Képzelet-fantázia mozgósítása, fejlesztése. Írásbeli szövegalkotási képesség fejlesztése mesei szófordulatok gyűjtésével. Szöveg felkészülés utáni felolvasásakor a tartalom minél pontosabb kifejezéséhez a mondatfonetikai eszközök felhasználása, fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a mondanivaló megfogalmazásával.	Ok. 38. o. Gyf. 26–28. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
24.	Gyakorlás Könyvtári óra	Tanácsok a mesemondáshoz. Mesehallgatás. A mesélői stílus. Kapcsolattartás a hallgatókkal. Felkészülés a mesemondó versenyre. Rövid mese megtanulása, előadása a tanultak szerint. Csoportmunka. Mesék tartalma igék felhasználásával. Páros munka. A mese szereplőinek helyes, helytelen viselkedése. Ötsoros.	A szóhasználat, a kiejtés, a testbeszéd összehangolásával a kommunikációs képességek fejlesztése különféle beszédhelyzetekben. A rendszerező, összehasonlító és elemző képesség fejlesztése. Szótárhasználat fejlesztése: szócikkek gyors olvasásával.		
25.	Az uraság meg a kovács (orosz népmese)	(A találós kérdés mint népköltészeti műfaj.) – foglalkozások. Olvasónapló kitöltése. Kérdések, válaszok, indoklás. Címadás a mesének. A szereplők tulajdonságai. Vita a földesúr döntéséről. Csoportmunka.	Vállalkozói kompetencia fejlesztése. A kultúrák közötti különbség felismerése, átélése, elfogadása. Szociális kompetencia fejlesztése, vitakészség fejlesztése, egymás véleményének meghallgatása érvelések során. Az analízáló-szintetizáló képesség fejlesztése a mondanivaló megfogalmazásával.	Ok. 40. o. Mf. 25–26. o.	
	A bugyuta ember (felvidéki népmese)	A humor forrása a tréfás mesében. Véleményalkotás. A mese jellemzőinek összegyűjtése. A mese párbeszéd nélküli elmondása. Több szempont figyelembevétele a szereplők viselkedésében. Dramatikus játék: kirekesztettség (hangsúly, mimika).	A kommunikációban használt nem verbális eszközök fejlesztése. A szociális kompetencia fejlesztése a másság elfogadásával.	Ok. 41. o. Gyf. 29–31. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
26.	A főtt borsó (székely népmese)	Kérdésekre válaszadás a meséből. A szereplők tulajdonságainak összegyűjtése és lejegyzése a füzetbe. Véleményalkotás indoklással. A mese mondanivalója, az igazságos ítélet. Az időrend.	Szövegelemzési technikák fejlesztése tények kiemelésével. Szókincsbővítés az összefüggések megkeresésével a szövegből. Az etikai normák iránti fogékonyság fejlesztése.	Ok. 42–43. o.	
27.	A csodatévő legyező (japán népmese)	Csodás elemek, mesei fordulatok a tündérmesékben. Írói eszköz a mesében: a hasonlat. Események időrendi sorrendbe állítása, vázlatkészítés. A mese olvasása helyes tagolással. Dramatizálás.	A hangos, kifejező olvasás képességének fejlesztése. A kultúrák közötti különbség felismerése és elfogadása a mesékben. Az összehasonlító képesség fejlesztése. Szociális kompetencia fejlesztése, a szeretet legmagasabb megnyilvánulása a mesében. Asszociációs képesség fejlesztése mesemondással a pásztor helyében. Megfigyelőképesség fejlesztése az illusztráció és a mese kapcsolatának összehasonlításával.	Ok. 43–44. o. Int. Kk.	
	A tök és a csikó (magyar népmese)	Mátyásról szóló mesék, mondák gyűjtése. Mátyás király uralkodása, tettei, tulajdonságai, érdemei. Tanulság kifejezése közmondással. A főszereplők tulajdonságai. Páros munka.	Emlékezőképesség fejlesztése Mátyásról szóló mesék, mondák gyűjtésével. Szövegértő képességre építve szövegalkotás fejlesztése, szóban és írásban. Önálló tanulási képesség kialakítása, fejlesztése.	Ok. 45. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
28.	Gyakorlás	A mesefajtákról, népmondáról tanultak ismételése, rendszerezése. A szereplők jó és rossz tulajdonságai. Válogató olvasás tanítói szempontok szerint. A beszélő szándékának, az érzelmek kifejezésének érzékeltetése. Értelemszerű szünettartás alkalmazása.	A mesék csoportosítása kooperatív tanulási technikával. Az olvasástechnika differenciált fejlesztése válogató olvasással. Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése a szereplők érzelmeinek felismerésével, emberi kapcsolatok, szereplők magatartásának értékelésével. Rendszerező képesség fejlesztése a mesék fajtáinak összefoglalásával.		
29.	Mátyás király meg az igazmondó juhász (magyar népmese)	Szakaszos szövegfeldolgozás a jóslás technikájának alkalmazásával. A juhász „jellempróbái”. A hármas szám megjelenése a mesében. Tulajdonságok nyomán a szereplők felismerése. Páros munka – a bárány eltűnéséről beszámoló: a királylány – apjának, a juhász – Mátyás királynak. Az olvasmány szerepek szerinti kifejező olvasása, eljátszása. A juhász mint példakép.	A kifejezőképesség fejlesztése. Kérdéskultúra fejlesztése a párbeszédes szövegrészek értelmező olvasásával. Kreatív alkotóképesség fejlesztése. A problémamegoldó képesség fejlesztése a történet továbbgondolásával. Asszociációs képesség fejlesztése: történetmondás más szereplő nevében. Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése a szinonima szavak kiírásával a szövegből.	Ok. 46–47. o. Mf. 26–27. o. Int. Kk.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
30.	Móra Ferenc: Kevély Kereki	Az olvasmány szerkezeti felépítése. (Petőfi Sándor személyéhez fűződő monda). Kommunikáció (illem): a köszönés. Véleményalkotás Kereki viselkedéséről. Szókincsgyarapítás rokon értelmű szavak keresésével. Vázlatírás. Petőfi és Kereki párbeszédének eljátszása. Páros munka: köszönési illemszabályok kialakítása.	A szövegértő képesség fejlesztése néma olvasással. Társas kapcsolatok fejlesztése. Gondolkodási képességek fejlesztése ok-okozati összefüggések megkeresésével. Igényes, kulturált beszédnorma kialakítása, fejlesztése. Figyelem, érzelem és képzelet fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékokban. Vitakészség Kevély Kereki viselkedéséről.	Ok. 48–49. o. Mf. 27–28. o.	
	Benedek Elek: Szent Anna-tava	A monda és a legenda keveredése az olvasmányban – az eredetmonda. Olvasástechnika fejlesztése: pontos artikuláció, a hosszú magán- és mássalhangzók helyes ejtése, érzelmeket kifejező olvasás. Műfaji megbeszélés.	Történettérkép. Szövegértő képességek birtokában a szöveg tartalmi jegyeinek ismertetése. Ismeretszerző képesség fejlesztése.	Ok. 50–51 o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
31.	Népdalok: A juhásznak jól van dolga Új a csizmán Hej, tulipán, tulipán Este van már Népi játékok Szólásmagyarázatok	A népdalok keletkezése, tartalmi, formai jellegzetességeik, változataik. A dallam együtt születik a szöveggel. A juhásznak jól van dolga c. népdal megtanulása kívülről. A népdal feldolgozása kérdések segítségével. A tartalom és a dallam megfigyelése. Népdaléneklés. A hangsúlyos verselés ritmusának felismerése, a népdal ennek megfelelő olvasása, mondása. A népdal előadásmódja. Szóértelmezés, hangsúlyos szótagok megkeresése, zenehallgatás.	A szókincs bővítése a kifejezőképesség fejlesztésével. Összehasonlító elemző képesség fejlesztése. Rendszerező képesség a táblázat kitöltésével. Logikus gondolkodási képesség fejlesztése az igaz-hamis állítások megoldásával. Társas kapcsolatok fejlesztése játék közben.	Ok. 52–53. o. Mf. 28–29. Gyf. 97. o. Int.	
32.	Népi játékok: Kerek a káposzta Nemzetesdi Kiszámolók Találós kérdések Vegetes mesesaláta Szólásmagyarázatok	A népi játékok keletkezése, fajtái. A népköltészet verses formája. Kérdések segítségével a táblázat kitöltése. Igaz vagy hamis állítások meghatározása. A játékok, kiszámolók eljátszása. Találós kérdések és játékok gyűjtése. A Kerek a káposzta című népi játék kívülről történő megtanulása és eljátszása. A vegetes mesesaláta „elkészítése”, udvarias ajánlása. Szólások eredete, átvitt értelmük. Szólások gyűjtése. Történet alkotása egy-egy szóhoz.	Az összehasonlító és elemző képesség fejlesztése. A logikus gondolkodás képességének fejlesztése (igaz-hamis, találós kérdések). A tanult műfajok sajátosságainak felfedezése. Szociális kompetencia fejlesztése az etikai normák iránti fogékonyságra neveléssel. Együttműködési képesség fejlesztése a közös játékban és a mesesaláta elkészítésében. Az önálló és csoportos ismeretszerzés hatékonyságának megtapasztalása és fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése a népi bölcsességek felfedezésével a nyelvhasználatunkban. Íráskészség, helyesírás fejlesztése szólások gyűjtésével, leírásával.	Ok. 54–56. o. Mf. 29. o. Gyf. 105. o. Széf. 19. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
33.	A népköltészetről tanultak összefoglalása	A tanult népköltészeti alkotások jellegzetességei, felismerésük. Mesefajták (tündér-, állat-, tréfás, reális, lánc-) felismerése, megkülönböztetése. Népköltészet-műköltészet. Páros és csoportos munka. Meseszereplők felismerése Ki vagyok én? játékkal. Kérdésfeltevés a szereplőknek, válaszadás a füzetbe. Közmondásokhoz mesecímek keresése és indoklása. Viselkedés szerint a meseszereplők csoportosítása. Próbálkozás meseírással. A mesék jellegzetességeinek illusztrálása (mesekezdés, befejezés, állandó szókapcsolatok, próbák, a jótett jutalma, a rossz méltó büntetése stb.) részletek kifejező olvasásával. Mese gyűjtemények, verseskötetek keresése a szabadpolcon.	A rendszerező, összehasonlító és elemző képesség fejlesztése a táblázat kitöltésével. Kifejező, hangos olvasás képességének fejlesztése a meserészleteken. A tanulók önállóságának fejlesztése a feladatok elvégzésében. Írásbeli kifejezőképesség fejlesztése példák gyűjtésével az olvasott mesékből. Elemző képesség fejlesztése során a mesék nyelvi és szerkezeti jellemzőinek felismerése. Ismeretszerző képesség fejlesztése a szöveghez kapcsolódó feladatsor önálló megoldásával. Önálló könyvtárhasználati képesség fejlesztése mesekötetek, versek gyűjtésével.	Mf. 29–30. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
III. fejezet	Szeretet az élet				
34.	Beney Zsuzsa: Hogyan vártalak? Ágai Ágnes: A titkokat az ujjaimnak mondom el (részlet)	A fejezetcím és az idézet értelmezése. A szeretet formái: embertársi, baráti, rokoni (testvéri, szülői, nagyszülői). A szeretet kifejezési formái. A szerelem. Kötetlen beszélgetés a témáról. A vers feldolgozása kérdések alapján. A verssorok elrendezése, rímelő sorvégek. Páros munka – rímelő sorvégek felolvasása egymásnak. Az illusztráció kapcsolata a szöveggel. Következő órai gyűjtőmunka: kiskori képek, fotóalbum, babanapló stb.	Szociális kompetencia fejlesztése érzések és kötődések megfogalmazásával. A megfigyelőképesség fejlesztése a vers nyelvi és szerkezeti felépítésével, a versek hangulatának bizonyításával és adott verssorok kikeresésével, felolvasásával. Művészi eszközök keresése a versben. Elemző képesség fejlesztése a költői eszközök keresésével a versben. Kommunikációs képesség fejlesztése egyéni élmények elmondásával.	Ok. 58. és 127. o.	
	Kozma László: A Mikulás mosolya	Miklós püspök legendája. Az „igazi Mikulás” lakhelye.	A vers folyékony, szép olvasása.		
35.	Nagy Katalin: Gyalogkakukk	A szülői szeretet kifejeződése az elbeszélésben, a születés előtti becézgetések. Az édesanya és az újszülött kapcsolata, kötődése. Aggódások és félelmek a szereplők nézőpontjából. A tanulókról készített képek, albumok nézegetése, élménybeszámolók.	Kommunikációs képességek fejlesztése élménybeszámolóval. A szövegértési képességek fejlesztése következtetésekkel, bizonyításokkal. A szöveghű olvasás fejlesztése a hangulat kifejezésével. Szociális kompetencia fejlesztése.	Ok. 59. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
36.	Janikovszky Éva: Örülj, hogy fiú! (részlet) Örülj, hogy lány! (részlet)	Táblázat kitöltése kérdések szerint. Egyformán örülünk, ha kisfiú vagy kislány születik. Páros munka: gyűjtsetek a kisbabákra jellemző tulajdonságokat!	Kommunikációs képességek fejlesztése, a szülők, nagyszülők elmondásából a tanulók születésének körülményei, a várakozás, tervezés. Önálló ismeretszerző képesség fejlesztése a szöveghez tartozó feladatsor megoldásával.	Ok. 60–61. o. Mf. 31. o. Int.	
	Advent (ünnep) Advent megünneplése	Az advent mint ünnep eredete, jelentése (lexikonhasználat). Ismeretszerzés a tankönyvből. Adventi szokások felelevenítése. Adventi koszorúk készítése és elhelyezése az osztályban. Tervezz a családotoknak adventi naptárt!	Szociális kompetencia fejlesztése a családi ünnepekkel, melyben a szeretet, az együttlét, az öröm érzése nyilvánul meg. Kreatív kézügyesség fejlesztése az adventi koszorú készítésével. Könyvtárhasználati ismeretek fejlesztése. Anyaggyűjtés az adventről címmel.	Ok. 126. o. Széf. 10–11. o.	
37.	Gyakorlás	A születésről és a kisgyermekkorról szóló versek, olvasmányok szép olvasása, gyakorlása.	Rendszerező képesség fejlesztése. A hangos, kifejező olvasási képesség fejlesztése.	Kk.	
38.	Móra Ferenc: Történet a másik csalóról	A szegénység, a testvéri szeretet és a segítő jóindulat kifejeződése az elbeszélésben. Az olvasmány részekre bontása vázlatpontok szerint. Hiányos vázlatok kiegészítése. Páros munka. Ötsoros írása – az elbeszélés tartalmának megfelelően.	Logikus gondolkodási képesség fejlesztése az ok-okozati összefüggések tükrében. Lényegkiemelő képesség fejlesztése, a főbb események megfogalmazása vázlatkészítéssel. Empátia érzésének fejlesztése. Rendszerező képesség fejlesztése ötsoros írásával Palkórol.	Ok. 62–63. o. Mf. 32–33. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
39.	Nagy László: Itthon vagyok	A békés otthon és az édesanya szerepe, fontossága életünkben; kötődés hozzá. A vers tagolása, mondanivalója. Helyes beszédlegzés gyakorlása. Megszemélyesítés, ellentét, jelzős szerkezetek a versben. A rímelő sorok megkeresése. Hangsúlyos szótagok és jelölésük a versben. Verstanulás.	Emlékezőképesség fejlesztése az édesanyai szeretetről szóló versek gyűjtésével. Az értéktudatos magatartás fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése során a művészi eszközök kigyűjtése a versből.	Ok. 64. o. Kk.	
40.	Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? (részlet) Gulyás Ádám: Apám	Az édesapai szeretet fontossága. Beszélgetés a szereplőkről. A gazdag úr és a csizmadia összehasonlítása. A táblázatban a szereplők nevének színezése. Hiányos vázlatpontok és rajzok pótlása, lényegkiemelés. Páros munka: – János mester – gazdag úr.	A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Kifejező, hangos olvasás fejlesztése a kritikai és a kreatív olvasást fejlesztő feladatok megoldásával. Logikus gondolkodás fejlesztése következtetéssel. Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplők tulajdonságai és cselekedeteik tükrében, jellemfejlődésük. A vers kifejező, szép olvasásának fejlesztése.	Ok. 67–69. o. Mf. 33–34. o. Int.	
41.	Ingrid Sjöstrand: Ha volna apukám Gyakorlás	A családi összetartozás érzésének kifejeződése prózában és versben. Saját élmények, képek, film az elmúlt évekről. Az olvasottak megértése. Csoportmunka – 3 cs. Páros munka. Előzetes feladat: József Attila életéről gyűjtőmunka készítése.	A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Kooperatív tanulási formák alkalmazása, fejlesztése. Asszociációs képesség fejlesztése történetmondással más szereplő bőrében. Lényegkiemelő képesség fejlesztése: adott kérdésekre részek kiválasztása az olvasmányból.	Ok. 66. o. Mf. 35–36. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
42.	Komplex könyvtári foglalkozás a karácsony ünnepéről. Juhász Gyula: Karácsony felé (részletek) Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért (részlet)	Ünnepi szokások. A karácsony Jézus születésének ünnepe. Az ünnep bibliai, vallási hátterének megismerése. Ismeretszerzés könyvekből. Beszélgetés a családi ünnep meghittségéről. Zenehallgatás. Ajándékkészítés. Verstanulás.	Szociális kompetencia fejlesztése a családi ünnep meghittségével. A családi ünnep meghittsége. Kézügyesség fejlesztése karácsonyi díszek készítésével.	Ok. 66. és 126–128. o. Int.	
43.	Erich Kästner: Emil, a mintagyerek (részlet)	Az édesanya szeretete, gondoskodása. Páros munka: a történet szereplőinek bemutatása. Kutatómunka: az író mely műveit ismered?!	A hangos olvasási képesség és a szövegértő képesség fejlesztése.	Ok. 65. o.	
44.	Erich Kästner: Születésnap kívánság A két Lotti (részlet)	A regény és az elbeszélés műfajának összehasonlítása. Igék felhasználásával az olvasmány tartalmának leírása. A szereplők tulajdonságai. Ifjúsági regényről való beszélgetés. A könyv és az élet kapcsolata. Páros munka. Könyvajánló.	Kifejezőképesség fejlesztése kép- és szövegtársítással. A szövegértő képesség fejlesztése. A teljes regény megismerése önálló olvasással, és annak feldolgozása tanító irányításával (ajánlott irodalom). Írásbeli szövegértő képesség fejlesztése az olvasmány mondanivalójának leírásával. Olvasóvá nevelés az egyéni érdeklődés figyelembevételével.	Ok. 70–71. o. Mf. 34–35. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
45.	József Attila: Mama	Az édesanya hiányának kifejeződése a versben. A vers szerkezete, szemléletes kifejezőeszközei. Összecsengés a verssorok végén (páros rím). Fürtábra – anya. Milyen szavak jutnak eszedbe az anya szó olvasása során? Páros munka. Kérdésekre válaszadás, szereplők viselkedésének megfigyelése, értékelése. Szereplők tulajdonságai. Rímek, költői képek keresése. Verstanulás.	Emlékezőképesség fejlesztése. Fogalom és jelentés egymáshoz rendelésének fejlesztése. A kifejezőképesség fejlesztése a vers ritmusának érzékeltetésével. Logikus gondolkodás fejlesztése a szereplőkre jellemző tulajdonságok szétválogatásával.	Ok. 72. o. Mf. 37. o. Int.	
46.	Gyakorlás	A szeretet témakörben eddig tanult művek áttekintése, ismétlése.	Rendszerező képesség fejlesztése.		
	Hárs László: Az egyetlen tündér (részlet)	Kötetlen beszélgetés. Kérdések alapján az olvasmány feldolgozása. Te kinek a szemében fedeztél fel már tündért? Rajz készítése. Milyennek képzeled el Jutkát? Közmondás magyarázat: A szem a lélek tükre.	Szociális kompetencia fejlesztése a szeretet, az összetartozás érzésének kifejezésével. A társadalom által elfogadott erkölcsi normák. Az együttműködés szükségességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése a közmondás magyarázatának segítségével.	Ok. 73. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
47.	Fekete István: Tutajos és Bütyök barátsága (Tuskevár – részlet)	A barátság fontossága, ismervei. A baráti önzetlenség, egymás segítése. Könyvajánló Fekete István Tuskevár című ifjúsági regényéről. (Mf. 38. o. v. 1. f.) A berek elképzése, rajzolása. Előzmény, következmény szerepe. Mondatok folytatása kötőszavak után. Tulajdonságok gyűjtése a két jó barátról. Páros olvasás. Tuskevár c. film megtekintése.	Szociális kompetencia fejlesztése a kiskamaszkori szerelem érzésének megjelenésével. Az általánosan elfogadott magatartási szabályok a barátságban. A konfliktus megoldásának, helyes kezelési módjának fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése az előzmény, következmény megállapításával. Természettudományos kompetencia fejlesztése. Természetszeretet, természetvédelem. Az élő és élettelen környezettel való harmonikus kapcsolat megerősítése, fejlesztése. Az esztétikai és vizuális képesség fejlesztése. Művészi tudatosság kialakítása képi (rajzos) ábrázolással.	Ok. 74–75. o. Mf. 38. o. Gyf. 66–69. o. Int.	
48.	Csukás István: Játszani is csak komolyan lehet	Játékszabályok betartása, viselkedés játék közben. Beszélgetés, véleménynyilvánítás. Lényegkiemelés aláhúzással. Csoportmunka. Mondatkiegészítés a mesélő személy útmutatásai alapján.	Együttműködési képesség fejlesztése. Szövegértő képességre építő verbális és nem verbális kommunikációs képességek fejlesztése.	Ok. 76–77. o. Gyf. 78–79. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Csukás István: Tapintat és egyéb lelki finomságok	Tulajdonságok gyűjtése indoklással. Magyar szinonimaszótár (dacos szó). Rajz – dacos arckifejezés. Tapintat – másokat nem sértő viselkedés. Illemszabályok.	A beszédkultúra fejlesztése. A közösségi nevelés fejlesztése a barátság fontosságának érzésével. Írás-, helyesírási készség fejlesztése a szinonimák leírásával.	Ok. 77–78. o. Gyf. 80–83. o.	
49.	Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (részlet)	A barátság, a szeretet és az összetartozás mellett a másik iránt érzett felelősséget is jelenti. A róka „titkának” értelmezése tanítói kérdésekkel. Nyomatékosítás. Ajánlás a teljes regény megismerésére. Összehasonlítások, különbségek kiemelése.	Hatékony, önálló tanulási képesség fejlesztése. A szövegalkotás fejlesztése jellemzés során. Olvasóvá nevelés a regény bemutatásával, ajánlásával.	Ok. 79. o. Int.	
	Lackfi János: Lányok dala Fiúk dala	Nemek közötti kapcsolat, lányok-fiúk viselkedése, egymás iránti érzései. A versek hangos, kifejező olvasása, humor a versekben. Páros munka. Tulajdonságok gyűjtése.	Szociális kompetencia fejlesztése, egymás elfogadása, tisztelete a nemek közötti érzések, viselkedések kapcsán.	Ok. 80. o. Mf. 40. o.	
50.	Félévi felmérés hangos olvasással	Megadott szempontok szerint.	A hangos olvasási képesség fejlesztése.		
51.	Félévi felmérés néma olvasással	Az olvasmány önálló feldolgozása. 2. sz. felmérőlap.	A szövegértő képesség fejlesztése.		

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
52.	G. Barta Ágnes: Komoly dolog Kosztolányi Dezső: Már néha gondolok a szerelemre Endrődi Sándor: A szeretetről	A szerelem érzése kiskamaszoknál. Kötetlen beszélgetés az olvasottakról. Egyéni élmények. Olvasmányélmények megosztása egymással. A szeretet, megértés, összetartozás kifejeződése a fejezet olvasmányában, verseiben.	Kommunikációs képesség fejlesztése a tanulókkal történő kötetlen beszélgetés során. Szociális kompetencia fejlesztése, a szerelem érzése diákkorban.	Ok. 81–82. o.	
	Tudni illik, hogy mi illik Mobiltelefon etikett	Köszönés; bemutatkozás; kézfogás; megszólítás illemszabályai. A mobiltelefon használatára vonatkozó tudnivalók. Páros munka: telefonbeszélgetések. Szituációs játékok.	Szociális kompetencia fejlesztése az együttélés írott és íratlan szabályainak megtanításával, az udvarias magatartási szabályok kialakításával. Az együttélés írott és íratlan szabályainak megtanítása, fejlesztése. Az udvarias magatartási szabályok.	Ok. 83. o.	
53.	Összefoglalás	A szeretet, megértés, mások elfogadása, a fejezet mottójának újraértelmezése az olvasottak tükrében. Táblázat segítségével a megismert olvasmányok csoportosítása. Közmondásokhoz szereplők társítása. Páros munka: egymás olvasásának értékelésével.	Rendszerező képesség fejlesztése. A kifejezőképesség fejlesztése a memoriterek hangoztatásával. Hangos olvasás fejlesztése a tempó, pontosság, folyamatosság, hangsúlyozás alapján.	Kk.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
IV/A fejezet	A haza minden előtt				
54.	Bevezetés a XVIII. sz. történelmi eseményeibe. A cím és a mottó értelmezése.	A harmadik osztályban megismert történelmi események felelevenítése; új korszak megismerése, az emberek helyzete. Időszalag használata, utazás térben és időben. Személyek, események, évszámok párosítása. A magyar nemzet nagy történelmi alakjai, eseményei. Kiemelkedő személyek, tetteik, életük, hatásuk. Mf. 42. o. 1. a) b) feladat.	Emlékezőképesség fejlesztése, történetekkel a magyarság múltjából, kiemelkedő eseményekkel, személyiségek megismerésével. Tájékozódás a történelmi időben és térben.	Mf. 42. o.	
55.	Jókai Mór: Munkács hős lelkű asszonya	Zrínyi Ilona alakja, jelleme. Válaszadás kérdésekre feleletválasztással. Páros munka: Zrínyi Ilona jellemének bizonyítása a szövegből vett részletek felolvasásával. Zrínyi Ilona fiának adott tanácsainak összegyűjtése. Tanuld meg a levél lényegét!	Ismeretszerző képesség fejlesztése Zrínyi Ilona tulajdonságainak megismerésével. Emlékezőképesség fejlesztése – memoriter tanulásával (Zrínyi Ilona levele fiához). Lényegkiemelő képesség fejlesztése a hiányos mondatok befejezésével.	Ok. 86–87. o. Mf. 42–43. o.	
56.	R. Várkonyi Ágnes: Rákóczi szabadulása Csokonai Vitéz Mihály: A szabadsághoz	Ismeretek gyűjtése a szövegből önállóan. Lényeges események kiemelése. Beszédművelés. A szökés történetének részletező elmondása. Búvárkodj! Mi történt Rákóczival a szökés után? Ki volt Esze Tamás? Gyűjtés!	Asszociációs képesség fejlesztése a különböző szempontú elképzelések (helyszínek) kiválogatásával. Szövegértő képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése a szökés történetének elmondásával.	Ok. 88. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
57.	Hegedűs Géza: Rákóczi átlépi a magyar határt	II. Rákóczi Ferenc alakja, jelleme. Részekre bontás, vázlatírás. Rákóczira jellemző cselekedetek kiemelése a szövegből. Esze Tamás és Rákóczi Ferenc összehasonlítása. Rákóczi beszédének megfigyelése, megtanulása. A kuruc sereg fegyverei. Csoportmunka. Közmondások értelmezése.	Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplők tulajdonságai, cselekedetei alapján. Az illusztráció kapcsolata a szöveggel. Emlékezőképesség fejlesztése. Prózai szövegből vett memoriter tanulása (a fejedelem esküje). Értéktudatos magatartás fejlesztése.	Ok. 90–91. o. Mf. 44. o. Kk.	
58.	Gyakorlás	Lényeges események kiemelése az olvasott szövegekből. II. Rákóczi Ferenc alakja, jelleme.	Kifejező, szövegű olvasás fejlesztése.		
59.	Móra Ferenc: A kóchuszár	Bercsényi Miklós kuruc vezér alakja. Mike emberi ragaszkodása Bercsényihez, hősiessége. Új fogalmak: kóchuszár, sulytás, tarsoly. Az olvasmány tagolása helyszínek szerint. Táblázatba a hiányzó események pótlása. Ötsoros a két szereplőről. Páros munka. Szinonimák gyűjtése a füzetbe. Írói képek a szövegben. Tartalommondás az egyes szereplők nevében.	Szövegtagolás képességének fejlesztése. Lényegkiemelés fejlesztése kérdések megválaszolásával. Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a szöveg tartalmi elemzése során. Rendszerező képesség fejlesztése ötsoros írásával Mikéről. Íráskészség fejlesztése szinonimák gyűjtésével, írásával. Asszociációs képesség fejlesztése történetmondással más-más szereplő nevében. Hangos olvasási képesség fejlesztése az olvasás tempójának fokozásával.	Ok. 92–93. o. Mf. 45–46. o. Gyf. 32–34. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	A fejedelem dajkája (mezőladányi népmonda nyomán)	Kötetlen beszélgetés. A fejedelem és a dajka kapcsolata, érzelmeik. Rákóczi jellemzése, tetteinek bemutatása.	Hangos olvasási képesség fejlesztése a szerepek szerinti olvasás során. Az érzelmeiket kifejező olvasás fejlesztése.	Ok. 94. o. Gyf. 37–38. o.	
60.	Megjártam a hadak útját... Elindultam szép hazámbul... (magyar népdalok)	A bujdosóélet megismerése a népdalból. A népdal ütemre bontása, ennek megfelelő hangsúlyos olvasása. A népdal rímelésének megfigyelése, hangsúlyos szótagok keresése. A népdal megtanulása. Kuruc kori dalok megismerése. Népdalok éneklése. Páros munka. A két népdal összehasonlítása, rímelő szavak. Kutass otthon, könyvtárban vagy az interneten! Mi a tárogató? Új ismeret: Mf. 46. o. 1. a).	Ritmus fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése kérdések megválaszolásával. Rendszerező képesség fejlesztése a két népdal összehasonlításával, a táblázat kitöltésével. Könyvtárhasználat, digitális kompetencia fejlesztése a kutatómunka kapcsán.	Ok. 95–96. o.	
	A rodostói kakukk (gulácsi népmonda)	Rákóczi és Mikes Kelemen kapcsolatának kifejeződése a mondában. Mondai jellemzők. Új fogalom: Rodostó. Az olvasmány részekre bontása. Rokon értelmű szavak gyűjtése. Könyvajánlat: Lengyel Dénes: Magyar mondák a török világból és a kuruc korból c. könyve	Szociális kompetencia fejlesztése, a barátság, az összetartozás, a hűség érzése (Mikes Kelemen hűsége a fejedelemhez). Önálló ismeretszerző képesség fejlesztése.	Ok. 96. o. Mf. 46–47. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Krúdy Gyula: Rákóczi harangja	Rákóczi nevének továbbélése, emlékének megőrzése. Új fogalom: tárogató. Lényegkiemelés kérdések segítségével. Mondatok befejezése kötőszavak után. Rajzok segítségével az olvasmány részekre bontása. Önálló vázlatírás: ennek felhasználása tartalom elmondásakor. Csoportmunka. Szerepek szerinti olvasás.	A kérdés-kérdezéskultúra fejlesztése páros munkában. Együttes tevékenységek fejlesztése. Szövegértelmezéssel a hagyományőrzés és hagyományápolás képességének fejlesztése. Jelentéstársítás a képhez. Megfigyelőképesség fejlesztése, az illusztrációk kapcsolata a szöveggel.	Ok. 97. o. Mf. 47–48. o.	
61.	A Rákóczi szabadságharcról tanultak összefoglalása, gyakorlás	Összegzés, rendszerezés. Kifejező versmondás és olvasás. Jelölés időszalagon. Csoportmunka: 4. cs. 1. cs. Ötsoros Zrínyi Ilonáról. 2. cs. Fürtábra – II. Rákóczi Ferenc tulajdonságai. 3. cs. Időrend. A kóchuszár című elbeszélés tartalmának megfelelően. 4. cs. Rejtvény, zenehallgatás, éneklés.	Rendszerező képesség fejlesztése ötsoros írásával Zrínyi Ilonáról. Az összefüggő beszéd fejlesztése. A kifejező, szöveghű olvasás fejlesztése. Gondolkodási műveletek mozgósításával következtetések, szabályok közös kialakítása a tanulók által történő felfedeztetéssel.	Mf. 48–49. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
62.	Kölcsey Ferenc: Himnusz	A XIX. sz. történelmi eseményei. Új fogalom: reformkor. A kor ismert személyiségei, jelentős eseményei. Nemzeti énekünk jellemzői, keletkezése, tartalma, formája, szépségei, megzenésítése. A felidézett történelmi események értelmezése. Új fogalom: himnusz, Bendegúznak vére, nektár, plántál, ozmán, hamveder. Tartalmi és formai elemzés, a Magyar értelmező kéziszótár használata. Ellentétek a versben (felerősítik a mondanivalót). Összeceengő verssorok. Fogalmazd meg gondolataidat, érzéseidet a Himnuszcíméről! Zenehallgatás többféle előadásban. Verstanulás. Ismeretek Erkel Ferencről, a Himnusz zeneszerzőjéről.	Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése. Szociális kompetencia fejlesztése. A hazaszeretet érzése, személyes érzelmek kifejezése. Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése népünk kultúrájának megismerésével, a hagyományok ápolásával. Művészi eszközök felismerése, fejlesztése a versben. Írásbeli szövegalkotás fejlesztése fogalmazással a Himnuszcíméről. Önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése.	Ok. 98. o. Mf. 50. o. Int.	
63.	Sebestyén Gyula: A legnagyobb magyar	Gróf Széchenyi István alakja a magyar történelemben, tettei országunk szellemi és gazdasági fejlesztéséért. Mf. 51. o. 1. f. Olvasd el! Mit nevezünk reformkornak? Kötetlen beszélgetés. Miért nevezhetnek valakit „a legnagyobb magyar”-nak? Az olvasmány részekre tagolása. A részeknek címadás. Táblázat kitöltése. Széchenyi cselekedetei, eredmények.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése az olvasmány részekre bontásával. Rendszerező képesség fejlesztése a táblázat kitöltésével, összehasonlítással. Állampolgári kompetencia kapcsán hazaszeretetre nevelés. Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a szöveg tartalmi elemzése során, a mondanivaló megfogalmazásával.	Ok. 100. o. Mf. 51. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
64.	Vajda Pál és Lestyán Sándor: A Lánchíd regénye Fáy András: A hídvám	Miért Lánchíd a híd neve? A Lánchíd megépítésének fontossága. A hídvám fizetésének bevezetése. A Duna-hidak felsorolása, lejegyzése.	A szövegértés színvonalának fejlesztése, az interpretáló olvasás fejlesztése, kérdésekre válaszkeresés a szövegből.	Ok. 101–102. o.	
65.	Veress Dániel: Az árvízi hajós	1838. március – a nagy pesti árvíz. Wesselényi Miklós segítő, mentő tettei. Szómagyarázat: árvíz. Táblázat kitöltése: hónapok és az időjárás alakulása. Indokold meg Wesselényi Miklós tulajdonságait a megismert tetteivel!	Empatikus képességek fejlesztése szerepjátékokkal, valamint mások véleményének elfogadásával. Ellenvélemények érveléssel. Szociális kompetencia fejlesztése. Rendszerező képesség fejlesztése a táblázat kitöltésével. Problémamegoldó képesség fejlesztése a történet továbbgondolásával.	Ok. 103. o. Mf. 52. o.	
66.	Gyakorlás	A reformkor. Széchenyi István érdemei. Jellemzés. A felolvasás gyakorlása. Versmondás.	A szövegalkotási készség fejlesztése. A memoriter szöveghű előadásának fejlesztése. (Himnusz)	Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
67.	Petőfi Sándor naplójából (Pest, 1848. március 17.) Nemzeti ünnepünk – március 15. Juhász Gyula: Március idusára (részlet)	1848. március 15. eseményei. Petőfi és a márciusi ifjak emberi nagysága. Új fogalmak: proklamáció, szeminárium, cenzor, helytartótanács. A nap fő eseményeinek lejegyzése (tömörítés). Ismeretek bővítése az olvasmányból. A naplórészlet szöveghű olvasása. A régies kifejezések maival helyettesítése az események elmondásakor. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc. Táblázatba a forradalmi nap helyszíneinek, eseményeinek leírása. Csoportmunka: írd ki a 12 pontból azokat, amelyek minden ember számára egyenlőséget követelnek! Megemlékezés.	Logikus gondolkodás képességének fejlesztése a tények, események rendszerezésével, az új információk kiválogatásával. Tudásszerző kompetencia fejlesztése. Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése a nap eseményeinek lejegyzésével. Hangos, szöveghű olvasás fejlesztése.	Ok. 106–107. o. Mf. 53. o. Ok. 124. o. Int.	„Talpra magyar!” 1848. márc. 15. Mottó: „Nemzeti fény a cél. Hogy elérjed, forrj egybe magyar nép.” (Kölcsey Ferenc) A projekt típusa: – tartalom és cél szerint: komplex projekt; – színhely szerint: iskolai és lakóhelyi; – célcsoport szerint: negyedik évfolyam; – időstruktúra szerint: az előkészítéstől a tudás átadásáig, az iskolai közösség előtti bemutatóig: 1 hét. (Milyen kompetenciákat fejleszt?) – nyitottság a világ, hazánk történelmi múltja iránt, hazaszeregetre nevelés; – felelősségvállalás saját maga és társai iránt; – szocializáció, másokkal való kooperatív együttműködés, konfliktuskezelés megtanulása.

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
68.	Petőfi Sándor: Nemzeti dal	Történelmi háttér ismerete. Mit tudtok arról, hogy milyen követeléseket fogalmaztak meg a reformkor haladó gondolkodói? A vers keletkezése, a versszakok lényegének kiemelése. Formai sajátosságok megfigyelése. A refrén szerepe a költeményben. A vers hatása az emberekre. A vers hangulata. Jelképek a versben: lánc, kard. Verstanulás. Hangsúlyos, lendületes versmondás.	Emlékezőképesség fejlesztése a vers tanulásával. Nemzeti azonosságtudat kialakítása, fejlesztése. Képesség az irodalmi alkotás műfaji sajátosságainak a felismerésére. Írásbeli kifejezőképesség fejlesztése a refrén leírásával.	Ok. 104–105. o. Mf. 54. o. Int.	<ul style="list-style-type: none"> – Tervezési eljárások jobb megismerése – munkaszervezés, időbeosztás – Különböző ismeretforrások megkeresése – A kapott információk kezelése, válogatása adott szempontok szerint – értő olvasás – Előzetes tudás elemeinek a felszínre hozása – Tanulási technikák fejlődése. – Az ismeretek különböző helyzetekben való használata – alkalmazható tudás megszerzése – Hagyományápolás – Esztétikai érzék fejlődése – Kreativitás, az alkotókedv fejlődése – Saját maga szerepének, lehetőségeinek és határainak felismerése, tudatosítása – Mozgás – Önismeret

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
69.	Móricz Zsigmond: Kossuth Lajos azt üzenté...	Jó, ha tudod... Mf. 55. o. 1. f. Mire buzdította Kossuth a szegedieket? Mondatok befejezése más-más kötőszó után. Csoportmunka. A képen ábrázolt jelenet megelevenítése élőképből. Szóltassátok meg a lelkes tömeget! Tanuljátok meg Kossuth esküjét! Kossuth-dalok gyűjtése és éneklése.	Ismeretszerző képesség fejlesztése adott szövegen, a kapcsolódó feladatsor önálló megoldása. A kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékkal: Kossuth Lajos lelkesítő beszéde. Megfigyelőképesség fejlesztése: az illusztráció kapcsolata a szöveggel. Memoriter fejlesztése Kossuth esküjének megtanulásával.	Ok. 108. o. Mf. 55. o. Gyf. 42–44. o.	– Figyelem, problémamegoldó gondolkodás, összehasonlítás kompetenciája – Logikus gondolkodás fejlesztése – Életszerű ismeretek – Kommunikációs képesség, az informatikai eszközökkel történő biztos bánásmód – Kognitív kompetencia, érzelmi intelligencia, sikerélmény, empátia Bevonható tantárgyi területek a tantervi követelmény alapján: – magyar nyelv és irodalom: az 1848. márc. 15-ével kapcsolatos kiadványok, olvasmányok, versek, újságcikkek, fogalmazáspályázat, időszalag – természetismeret: tájékozódás, térkép-vázlat, élőlények – a ló jellemzői, a kor harci eszközei, fegyverei

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
70.	Móra Ferenc: A furulya	Damjanich János, a szabadságharc tábornoka. Az emberek szeretetének, hazáért érzett aggodalmának és áldozatkészségének kifejeződése az írásban. Új fogalom: sulyok, vörössipkások, dolmány. Mondatbővítés páros olvasása. Táblázat kitöltése az olvasottak alapján (főszereplők, mellékszereplők, helyszínek, időpont, események, tanulság, továbbgondolás). A Magyar értelmező kéziszótár használata. Csoportmunka. Hasonlatok kiírása a füzetbe. Búvárkodj! Ki volt Bem apó? Készíts rövid feljegyzést!	Hangos, kifejező olvasás és a kommunikációs képesség fejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése következtetéssel a cím és az illusztráció láttán. Miről szólhat az elbeszélés? Írás, helyesírási készség fejlesztése a szövegből kiírt hasonlatokkal. Könyvtárhasználati ismeretek fejlesztése anyaggyűjtéssel.	Ok. 110–111. o. Mf. 56. o. Gyf. 45. o.	<ul style="list-style-type: none"> – matematika: mérések, mértékváltások, szöveges feladatok, kerületszámítás – technika: kokárda, zászló, huszárhajtogatás (origami), csákókészítés különböző technikákkal – rajz: plakát tervezése, készítése, rajzverseny, faliújság, osztálydíszítés Képzőművészeti alkotások, festmények megismerése: <ul style="list-style-type: none"> – Thorma János: Talpra magyar! (festmény) – Orlai Petrich Soma: Petőfi Sándor (vászon, olajfestmény) – Borsos József: Nemzetőr (vászon, olajfestmény) – Than Mór: Tápióbicskei csata I–II. (papír, akvarell) – Than Mór: Budavár bevétele 1849. máj. 21. (papír, akvarell) – Klinovszky István: A világosi fegyverletétel (vászon, olaj)

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
71.	Dékány András: Bem apó kisdobosa Petőfi Sándor: Csatadal	Szövegelemzés kérdések segítségével. A szabadságharcban részt vevő gyerekek voltak a kisdobosok. A csaták hangulatának kifejeződése a versben (tk. illusztráció). A szöveg lényegének leírása képek segítségével. Következtess Bem apó tulajdonságaira és tetteire a szöveg alapján! Igaz és hamis állítások a szereplőkre vonatkozóan a közmondásokban. Tartalommondás Balta Mózsi bőrében. Verstanulás.	Ismeretalkalmazási képesség fejlesztése. Emlékezőképesség fejlesztése a verstanulással. Fogalmazási készség, írás, helyesírás fejlesztése. Asszociációs képesség fejlesztése: a történet elmondása más szereplő nevében (Balta Mózsi). Logikus gondolkodás képességének fejlesztése az igaz-hamis állítások helyes használatával. Szókincs fejlesztése szólások és közmondások elemzésével.	Ok. 112–113. o. Ok. 109. o. Mf. 57. o. Gyf. 47–49. o. Gyf. 52. o. Kk.	– Than Mór: Damjanich a szolnoki csatában 1849. III. 5. (papír, akvarell) – Thorma János: Az aradi vértanúk (vászon, olaj) – Ének-zene: a kor dalai, zenehallgatás, daltanulás, CD-hallgatás, az ismert dal előadása gitáron, hegedűn, furulyán – Tánc: verbunkos, csárdás, legényes, korhű viseletek – Testnevelés: ügyességi és gyorsasági játékok, lovaglás, várfoglalás, zászlószerzés, célbadobás

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
72.	Gyakorlás Arany János: Nemzetőr dal	Csoportmunka: 4 csoportban az olvasmányok ismétlése. Az ismeretek elmélyítése. Időrend. A huszár rajza és ruhadarabjának párosítása. Kossuth-nóták éneklése.	Rendszerező képesség fejlesztése. Az ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Kommunikációs képesség fejlesztése a pontos, szép versmondással. Petőfi Sándor: Nemzeti dal	Mf. 58–59. o. Ok. 114. o.	Kivitelezés 1. nap Hangulati előkészítés: Komáromi Magyarok Dalszínház előadása A költő visszatér címmel. A rockopera betekintést ad az 1800-as évekbe, Petőfi életébe. Csoportalakítás (5 csoport) Névválasztás: a márciusi ifjakról elnevezve: 1. csoport: Petőfi Sándor 2. csoport: Jókai Mór 3. csoport: Vasvári Pál 4. csoport: Irinyi József 5. csoport: Bulyovszky Gyula

Kézikönyv a Hétzsinvilág tankönyvcsalád használatához

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
73.	Horváth Mihály és Schéerer Ferenc: A világosi fegyverletétel	Mf. 60. o. 1. f. Olvasd el! Lényeges információk gyűjtése a szövegből. Összefüggések keresése. Tulajdonságok gyűjtése Görgeyről és a magyar honvédekről. Kötetlen beszélgetés az Ok. 115. oldalán található illusztráció és a szöveg kapcsolatáról. (Görgey Artúr személye, cselekedete).	A történet továbbgondolásával a problémamegoldó képesség fejlesztése, a szövegbeli helyzet levetítése az olvasóra	Ok. 115. o. Mf. 60. o.	<ul style="list-style-type: none"> – Gyűjtőmunka, kutatómunka meghatározott szempontok szerint. – Búvárkodj a könyvtárban! Anyaggyűjtés (versek, történetek, dalok, márciusi ifjak, huszárok, fegyverek, harci eszközök stb. gyűjtése). Használd a számítógépet, internetet! Tudj meg minél többet ezekről az eseményekről! – A projektterv ismertetése a tanulókkal, pedagógusokkal, szülőkkel.

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	T. Szabó Júlia: Húsvét Locsolóversek	Az ünnep vallási tartalma és hagyományjellege. Húsvéti jelképek, ünnepi ételek. A locsolás és annak illemszabályai.	A szeretet, összetartozás, hagyományőrzés, hagyományápolás érzésével a szociális kompetencia fejlesztése. Az ünnepek szerepe a család életében. Kézügyesség fejlesztése a tojástartó készítésével.	Ok. 130. o. Int. Kk.	<ul style="list-style-type: none"> – Tevékenység-felelősök kijelölése – A hét folyamán a használt anyag és eszközszükséglet megtervezése, beszerzése. Időpontok egyeztetése – Fogalmazáspályázat meghirdetése: Ha én ott lettem volna címmel vagy A kokárda címmel. Határidő: A projekt kezdetétől számított 5. nap – Rajzpályázat kiírása: Készíts tablót 1848. márc. 15-ről! Határidő: 5. nap (bármilyen technikát alkalmazhatsz!)

Kézikönyv a Hétszínvilág tankönyvcsalád használatához

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
74.	Lengyel Dénes: Az aradi vértanúk Gyulai Pál: Forradalom után (részlet) Ady Endre: Október 6. (részlet)	1849. okt. 6-a a 13 aradi vértanú kivégzésének napja. A vértanúk neveinek kimásolása. Fürtábra. Magyarázd meg a társaidnak, miért nevezzük vértanúknak a szabadságharc kivégzett hőseit!	Tájékozódási képesség fejlesztése a vértanúk nevének olvasásával. Asszociációs képesség fejlesztése fürtábra megoldásával.	Ok. 116–117. o. Mf. 60–61. o.	– A projekt hét utolsó napján: Ki tud többet márc. 15-ről? Vetélkedő csoportmunkában (komplex verseny, amely felöleli a magyar nyelv és irodalom, matematika, természetismeret, ének-zene területét). Jutalom: az első helyezést elért csoport részt vehet az országos budapesti március 15-i ünnepségen; személyesen megtekinthetik az 1848-as helyszíneket (Pilvax kávéház, Nemzeti Múzeum, budai Vár)

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
75.	Lengyel Dénes: A szerencse forgandó, a becsület állandó Mi a becsület? Ki a becsületes? (Szóbúvár szócikke alapján)	A szereplők emberi magatartása, állásfoglalás a viselkedésükkel kapcsolatban. (Az ellenfelek is viselkedhetnek emberségesen, becsületesen egymással.) Csoportos munka, 2. cs. 1. cs. Mi jut eszedbe a szerencse szóról? 2. cs. Mi jut eszedbe a becsület szóról? Táblázat kitöltése. Cím, szereplők, időpont, helyszínek, események, véleményed. Időváltás az olvasmányban. Tulajdonságok gyűjtése. Párbeszéd olvasása. Közmondások értelmezése, az olvasmányra legjobban illő kiválasztása.	Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a szöveg tartalmi és formai elemzése során. Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplők tulajdonságainak, cselekedeteinek tükrében. Problémamegoldó képesség fejlesztése a cselekmény egy ponton való megváltoztatásával.	Ok. 118–119. o. Mf. 61. o.	– Bélyeggyűjtemény az 1848–49-es hősökről – A március tizenötödikére összeállított műsor (ideje: projekt hét utolsó napja) szereplőinek kiválogatása, a versek, dalok megtanulása, a kellékek elkészítése, a színpad dekorálása, felelősök kijelölése – Huszárok bemutatkozása korabeli ruházatban, fegyverben – Daltanulás – dalcsozor: – Huszárgyerek...

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
76.	Gaál Mózes: Deák Ferenc, a haza bölcse	Szerinted mivel érdemelheti ki valaki, hogy a „haza bölcsének” nevezzék? Tulajdonságok gyűjtése Deák Ferencről. Másold le és jegyezd meg Deák Ferenc mauzóleumán olvasható sírfeliratot! Gyűjtőmunka: lakóhelyeden milyen utcák, terek, középületek emlékeztetnek nagyjainkra, vagy történelmi eseményekre.	Megfigyelőképesség fejlesztése a szereplő tulajdonságai, cselekedetei tükrében. Íráskészség, helyesírási készség fejlesztése Deák Ferenc mauzóleumán olvasható sírfelirat másolásával.	Ok. 120. o. Mf. 62. o.	– Föl, föl vitézek... – Kossuth Lajos azt üzente – Kossuth Lajos táborában – Jól van dolga – A jó lovas katonának stb.
77.	Összefoglaló óra	A tanultak ismétlése, az ismeretek rendszerezése. Ötsoros a reformkor kiemelkedő személyiségeiről. Csoportmunka. Fogalmazás írása Mit jelent számomra a haza? címmel.	Rendszerező képesség fejlesztése, összehasonlításokkal, ötsoros írásával a legnagyobb magyarról. Logikus gondolkodási képesség fejlesztése a rejtvény megoldásával. Az írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése a fogalmazás írásával.	Mf. 62–64. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
V. fejezet	Szülőföldem szép határa				
78.	Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa Varga Domokos: Kis ország a nagy világban	A fejezet mottójának megbeszélése. A szülőföldhöz való ragaszkodásnak, tiszteletnek a kifejeződése a versben. Hazánk helye a világban. Verselemzés. Hasonlat és rímkeresés. Lakóhely bemutatása. Játék – Nekem az utazásról ... jut eszembe. (Folytassátok a megkezdett mondatot!) Hazánk nagy tájai. Gyűjtőmunka: képek, újságcikkek, információk gyűjtése hazánk szép tájairól.	Alkotó, kreatív képesség fejlesztése – koncentráció a természetismeret-órán tanultakkal.	Ok. 134. o. Mf. 65. o. Széf. 48. o.	Budapest-projekt Képességfejlesztés: – önálló internet- és könyvtárhasználat anyaggyűjtés céljából – szövegtömörítés, lényegkiemelés – együttműködés csoportokban – feladattervezés, időtervezés – kreatív írás – problémamegoldás – manuális készségek fejlesztése – beszédkészség, kommunikáció fejlesztése beszámolók során. Tantárgyi kapcsolódások: – környezetismeret, magyar nyelv és irodalom, fogalmazás, rajz, technika, informatika – angol, német, matematika, tanulásmódszertan.
79.	Antalfy Gyula: Az Alföld Hortobágy	Az új ismeretterjesztő szöveg jellemzői, elemzése. Az ismeretterjesztő és a szépirodalmi szöveg jellemzőinek csoportosítása. Találós kérdések és megfejtésük. Vázlatpontok sorba állítása számozással. Információrendezés táblázatba. Szómagyarázat: délibáb. A Hortobágy természeti szépségeinek megfigyelése.	Az összehasonlító képesség fejlesztése a szépirodalmi és az ismeretterjesztő szövegek kapcsán. Reprodukciós képesség fejlesztése. Rendszerező képesség fejlesztése az információk táblázatba rendezésével. Írás, helyesírási készség fejlesztése a Hortobágy természeti szépségeinek kigyűjtésével.	Ok. 135–136. o. Mf. 66. o.	
	Az Alföld (részletek Petőfi Sándor Úti levelek c. művéből)	Petőfi vallomása szeretett szülőföldjéről. A táj növény- és állatvilágának bemutatása. Az ott élő emberek élete.	A hazaszeretet érzésének fejlesztése.	Ok. 135. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
80.	Debrecen, a virágkarnevál városa	Tájékozódás a térképen: Debrecen. Szómagyarázat: karnevál. Szövegfeldolgozás bekezdésként. Képzeld magad debreceni iparosmesternek! Írj a füzetbe rövid portékakínáló mondókákat! A város nevezetességeinek összegyűjtése. Tantárgyi kapcsolódás – természetismerettel.	Az ismeretszerző képesség fejlesztése adott szövegen, a kapcsolódó feladatsor önálló megoldásával. Íráskészség fejlesztése a karnevál szómagyarázattal, tudósítás írásával és a portékakínáló mondókával. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a vázlat készítésével, a bekezdések értelmezésével.	Ok. 137. o. Mf. 67. o.	A kidolgozandó munka előkészítése. Szükséges anyagok: csomagolópapír, ragasztós szélű kis cédulák, filctollak. Szóháló készítése: 4 fős csoportokban gyűjtenek ötletrohammal Budapesttel kapcsolatos szavakat, ezeket felolvassák egymásnak. Ki vagyok én? Csoportmunkában megoldják. Majd minden csoport kitalál egyet egy másik csapatnak és leírják. Pl.: Olaszos nevem egész más hangulatot kelt, mint amiért építettek. Elrettentésként emeltek, ma viszont gyönyörű kilátásomért nagyon sokan felkeresnek. (Citadella) Az elsők között építettek, hogy átíveljem a Dunát. Két oroszlán vigyáz rám mindkét oldalamon. (Lánchíd)
81.	Fekete István: Bogáncs	Könyvajánló: Mf. 69. o. 7. f. Az öregember és a kiskutya kapcsolatának (barátságának) alakulása a regényrészletben. A kiskutya bizalmatlanságára utaló írói kifejezések gyűjtése. A kutya mozgását leíró igék keresése. Fürtábra a puliról. Táblázat kitöltése a regényrészlet alapján. Csoportmunka. Páros munka – a kiskutya félénkségét, óvatosságát bemutató mondatok.	A szövegértés és a szövegalkotási készség fejlesztése a téma, a hangnem, a hangulat megállapításával. A tér- és időészlelés képessége. Asszociációs képesség fejlesztése fürtábra készítésével. Rendszerező képesség fejlesztése a táblázat kitöltésével. Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése az írói üzenet megfogalmazásával. Olvasóvá nevelés az egyéni érdeklődés figyelembevételével. Az interpretáló olvasás fejlesztése a korosztály életproblémáihoz és érdeklődéséhez kapcsolódó regény olvasásával, feldolgozásával.	Ok. 138–139. o. Mf. 68–69. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
82.	Petőfi Sándor: A Tisza	A vers tatalmi és formai sajátosságainak megfigyelése. Leírás a versben. A tudományos és a szépirodalmi leírás különbségei. Költői eszközök alkalmazása a költeményben. Új fogalom: fővegszőnyeg, sarjú, üszök. A vers tagolása, formai jellemzők. Hasonlat, megszemélyesítés keresése. Sorvégek összecsendése. Verstanulás. Első 3 és utolsó 2 versszak megtanulása. Illusztráció készítése a vershez.	Emlékezőképesség fejlesztése a memoriter tanulásával. Megfigyelőképesség fejlesztése a vers felépítése és a költői eszközök alkalmazásával. Kifejezőképesség fejlesztése A Tisza című vers hangoztatása során, a szöveghű versmondással. Logikus gondolkodás fejlesztése a táj részleteit bemutató sorrendben. Esztétikai-művészeti kifejezőképesség fejlesztése részolvasással.	Ok.141. o. Mf. 69–70. o.	Imre herceg nevelőjeként váltam ismertté. Azt a hegyet, ahonnan letaszítottak a pogányok, rólam nevezték el. (Gellért-hegy) IV. Béla építtetett, de igazán Mátyás király idejében nyertem el szépségemet. (budai Vár) Törvényeket hoztak bennem, de szépségemért nagyon sokan látogatnak.
	Móricz Zsigmond: A Tiszaháton, ahol gyerek voltam	A Tisza című vers és Móricz Zsigmond visszaemlékezésének összehasonlítása	Logikus gondolkodás fejlesztése a vers és a visszaemlékezés összehasonlításával.	Ok. 140. o.	A koronázási ékszereket is én őrzöm. (Országház, Parlament) Látott nevezetességekről írtak felolvasása – előzetes felkészülés alapján.
83.	Szeged, a napfény városa Szegedi Szabadtéri Játékok	A cím magyarázata. Grafikon tanulmányozása, a napsütéses órák száma. 1. A város felszíne régen és ma. 2. Régi foglalkozások. 3. Szeged nevezetességei. A dokumentum jellegű szöveg értelmezése a kérdések, feladatok segítségével.	Asszociációs képesség fejlesztése. A szövegértés színvonalának fejlesztése. Logikus gondolkodási képesség fejlesztése az összefüggések megkeresésével, a következtetések levonásával. Az önálló tanulási képesség és a digitális kompetencia fejlesztése könyvtárhasználattal, internettel.	Ok. 142–144. o. Mf. 71–72. o. Széf. 22–23. o.	csillagászat, kupola, bolygók, Nap, úrutazás; Országház: törvényalkotás, képviselők, ülésterem, koronázási ékszerek, Steindl Imre, kupola. Témaháló készítése –

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Erdei Ferenc: Néprajzi ínyencmesterség	Bogrács szó szinonimái. Páros munkával ismeretek gyűjtése a szegedi és a dunai halászléről.	A szókincs fejlesztése a bogrács szó szinonimáinak összegyűjtésével.	Ok. 144. o. Mf. 72. o.	csoportalakítás. Csoportosítás, rendszerezés nagyobb témákba a korábban elkészített szóhálóból. 5 nagy témába tettük az összegyűjtött szavakat, ezeket az altémákat még pontosítottuk, kiegészítettük, így alakult ki az 5 csoport a kidolgozó munkára. Minden téma kapott egy szint, a gyerekek szint húztak, és ez alapján szerveződtek 5 fős csoportokba véletlenszerűen. A csoportok szimpátia alapján is szerveződhetnek, attól függ, hogy mi a nevelési célom, milyen szociális kompetenciákat akarok fejlesz-
84.	Gyakorlás	Mondatpiramis olvasása helyes levegővétellel. Csoportmunka. Idegenvezetőként csoportokban mutassátok be a tanult tájegységet, városokat! Tudod-e? Mf. 73. o. 3. f. Tiszáról szóló ismeretterjesztő szöveg olvasása. Népdalok éneklése.	Kifejező olvasás gyakorlása, fejlesztése. Matematikai kompetencia fejlesztése a Tisza folyó hosszának kiszámolásával. Szép, kifejező, szöveghű versmondás képességének fejlesztése. (Petőfi Sándor: A Tisza)	Mf. 72–73. o.	
85.	Miskolc, a nyitott kapuk városa A diósgyőri mogyorófa	A város nevezetességei. Páros munka – a szöveg részenkénti feldolgozása. A részekhez tömör cím fogalmazása. Mondatok befejezése kötőszavak után. Térkép. Jelöld a város négy kapujának nevét! Véleménynyilvánítás a városról. Diósgyőr – 15,5 m magas, 600 éves mogyorófa. Ki ültette a mogyorófát? „Törvényfa” az új név.	Szókincs bővítésének fejlesztése. Kooperatív tanulási technikák alkalmazásával. A beszédkultúra fejlesztése.	Ok. 145–146. o. Mf. 73–74. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
86.	Aggtelek, a föld alatti mesevilág Antalffy Gyula: Hollókő	Aggtelek a világörökség része. Ismeretterjesztő szöveg elemzésének gyakorlása. Lényegkiemelés, ismeretbővítés az olvasmányból. Hollókő – mesebeli falucska. Játék: „Jut eszembe”: Nekem a hollóról ... jut eszembe. Palócok: a szócikk értelmezése. Mf. 76. o. 2. f. Fürtábra. Fekvése, lakói, építészete, története, faluszerkezete stb. Hollókő a világörökség része. Legyél idegenvezető! Mesélj társadnak e mesebeli falucskáról! Gyűjtőmunka – könyvtárban, interneten.	Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a szöveg részeinek vizsgálatával. Szövegelemző képesség fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése a mesebeli falucska bemutatásával, mint idegenvezető. Asszociációs képesség fejlesztése fürtábra készítésével. Önálló tanulási képesség fejlesztése gyűjtőmunkával. Digitális kompetencia fejlesztése a gyűjtőmunkával.	Ok. 147. o. Ok. 149. o. Mf. 76. o.	teni. Fontos, hogy az együtt dolgozók segítsék egymást mind a tartalmi munkában, mind a kivitelezésben. Így érvényesülhet az egymástól tanulás folyamata is. (délutáni tanóra: másfél óra) Főbb csoportok: Közlekedés, Műemlékek, Földrajzi környezet, Szabadidő, Szórakozás, kellemetlenségek. Tantárgyi tartalmak. Ahol csak lehet, kapcsolódást keresünk az ismeretek bővítésére az elsajátítandó tananyaghoz kapcsolódóan.
87.	A tokaji borvidék	Világörökségi terület. Szógyűjtés 2 csoportban. Összetett szavak, melyeknek az elő- vagy utótagja a szőlő! Igék gyűjtése a szőlőtermesztéssel, feldolgozással kapcsolatosan. Az olvasmány részenkénti feldolgozása. A részeknek egyszavas cím adása. Hamis és igaz állítások megállapítása. Térképrészlet – bortermeléséről híres települések jelölése. „A királyok bora, a borok királya” Népdaléneklés – Tokaj vidékéről származó dalok.	Szókincs fejlesztése nyelvünk gazdagságának megfigyelésével, hazánk nagy tájainak megismerésével. Alkotóképesség fejlesztése. Szociális kompetencia fejlesztése természeti kincseink, értékeink megbecsülésével. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése az igaz-hamis állításokkal. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a főbb események megfogalmazásával, vázlatkészítéssel.	Ok. 148. Mf. 74–75. o.	Olvasás-, nyelvtan-, fogalmazásórán a következő feladatokat kellett elvégezni a csoportos munkához kapcsolódva: Rövid fogalmazás készítése valamelyik budapesti látványosságról, amelyik legin-

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Nyíregyháza, a gyümölcs-karnevál városa Állatpark	A Nyírség központja, nevezetességei. Híres emberek gyűjtése, akik Nyíregyházán születtek. Állatpark. Dokumentum jellegű szöveg feldolgozása kérdések, feladatok segítségével.	Szövegértő képesség fejlesztése.	Ok. 150–151. Széf. 24–25. o. Széf. 46–47. o.	kább tetszett, illetve felkeltette az érdeklődését; lehetett elbeszélés, ajánlás. Szabad fogalmazások írása. Szavakat adunk meg, melyik látványosság, épület, emlékmű stb. jut eszedbe róla! Pl.: első királyunk, Szent Jób, Szent István-bazilika. Régi vonatok, villamosok, autók, úrkomp, Szent Jupát – Közlekedési Múzeum. Cápák, búvárok, korallok, egzotikus halak – Tropicarium. Ezeket nyelvtan órán is jól lehet használni, pl.: köznevek rendelése tulajdonnevekhez, köznevekhez tulajdonnevek keresése, szavakhoz illő melléknevek keresése, ezek fokozása, mondatalkotás
88.	Ruffy Péter: Az ország szíve (részlet) A világörökség része: a Budai Vár	Fővárosunk kialakulásának rövid története. Budapest nevezetességeinek megismerése. A szöveg részenkénti feldolgozása csoportmunkában. 6 csoport. Képgyűjtemény, idegenvezetés Budapesten. Tabló készítése fővárosunkról.	A kifejezőképesség fejlesztése a szövegfonetikai eszközök felhasználásával. Szövegalkotási képesség fejlesztése a kooperatív tanulási technikák alkalmazásával. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése a rejtvény megfejtésével. Analizálószintetizáló képesség fejlesztése a szöveg részeinek vizsgálata során. Kreativitás és a kezűgyesség fejlesztése a tabló készítésével. Az együttműködési képesség fejlesztése.	Ok. 152–153. o. Mf. 77–78. o. Széf. 3–31. o. Int.	
	Az Andrássy út és a Hősök tere	A világörökség részei: az Andrássy út, a Hősök tere. A leírás megfigyelése az olvasmányban. Kifejezések vizsgálata.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése adatgyűjtéssel az olvasmányból.	Ok. 154. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
89.	A Duna József Attila: A Dunánál (részlet) Varga Domokos: Ballag a vén Duna	A Duna országokat összekötő folyó. Táblázat kitöltése a folyóra vonatkozó adatokkal. Miért hasznos az embereknek a Duna? Természetvédelem. Jelzős szó szerkezetek megkeresése. A folyó mozgásának (dinamikájának) érzékeltetése a különböző igékkel.	Természettudományos kompetencia fejlesztése a természet esztétikuma, természetvédelem – felelősségérzet – terén. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése a találós kérdés megfejtésével. Matematikai képesség fejlesztése a Duna magyarországi hosszának kiszámolásával.	Ok. 155. o. Mf. 79.o.	a szavakkal, különféle mondatfajták használata, igék kiválasztása, az igeidők használata. Tollbamondásként: intézménynevek helyesírása, fokozott melléknevek, igeidők, -ó, -ő, -u, -ú, -ű végű szavak helyesírása. Olvasásórán a 3. és 4.
90.	Gyakorlás	A megszerzett ismeretek áttekintése, rendszerezése. Térképhasználat. Koncentráció természetismeret tantárggyal.	Hangos olvasási képesség fejlesztése. Az élő és élettelen környezettel való harmonikus kapcsolat megerősítése, fejlesztése.	Kk.	osztályos tankönyvekből a fővároshoz kapcsolódó olvasmányok feldolgozása, a gyűjtött anyagok felolvasása, vázlatkészítés. Szövegértés munkafüzetből kapcsolódó szövegek feldolgozásával. Környezetismeretből a domborzati viszonyok, térképismeret, hazánk fővárosa Budapest, jelképeink. A Föld mint az élet bolygója. Az állatkertben látott állatok csoportosítása, a tanul-tak rendszerezése. Matematikából témához kapcsolódó

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
					<p>szöveges feladatok, írásbeli műveletek gyakorlásával. Rajzórán makett-készítés, egy élmény megfogalmazása képben, képekben, plakát készítése újságokból kivágott képek segítségével. Állatkerti állatok kivágása, hajtogatás (technikaórán). Tanulásmódszertan foglalkozásokon lényegkiemelés ismeretterjesztő szövegből, képrejtvények, rejtvények, szókeresés, figyelemfejlesztő gyakorlatok, különbségek keresése képről. A kiadványok, makettek bemutatása, kiállítása</p> <p>Az elkészült munkát a diákok elhelyezik a tanteremben, majd előzetes megbeszélés alapján egymást követik a bemutatók. Minden csoport</p>

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
					10 perces időtartamot kap, amiben korábban már megállapodtunk. Elkészített produktumok: Közlekedés – trolibusz, Budavári Sikló Műemlékek – Szent István-bazilika, Lánchíd Földrajzi környezet – Margit-sziget, Pest-Buda „látképe” Szabadidő, szórakozás – „a mi Állatkertünk” Kellemetlenségek – Szelektív hulladékgyűjtők, tiltótáblácskák
91.	Cziffeszky István: Kutya az árban	Az állat kicsinyeihez való ragaszkodása. A dunai árvíz. Igék csoportosítása: az áradó folyó és a nyugodt folyóval kapcsolatosan. Táblázat: az olvasmány lényegének áttekintése. Szereplők, időpont, helyszín, előzmény, a probléma, következmény, megoldás. Vita – bátorság – merészség – vakmerőség. A történet befejezése egyetlen mondattal.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése mondatok kiegészítése, befejezése nyomán. Empatikus képességek fejlesztése szerepjátékokkal. Társas kapcsolatok fejlesztése. Vitakészség fejlesztése.	Ok. 156–157. o. Mf. 80. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Székesfehérvár, a királyok városa	Kötetlen beszélgetés, miért van történelmi jelentősége Székesfehérvárnak. Gyűjtsd össze Székesfehérvár nevezetességeit!	Emlékezőképesség fejlesztése Székesfehérvárhoz fűződő történelmi eseményekkel. Önálló ismeretszerző képesség fejlesztése.	Ok. 158. o.	
92.	Eötvös Károly: A Balaton	A Balaton két arcának (nyári, téli) összehasonlítása. Mozgalmasság, nyugalom az írásokban. Egyéni élmények elmondása a Balatonról. Jelzős szerkezetek gyűjtése a szövegből. Dalok a Balatonról.	Természettudományos kompetencia fejlesztése. A természet esztétikuma hat saját környezetünk alakítására is.	Ok. 159. o. Int.	
	Antalfy Gyula: A legigazibb dombos vidék: Göcsej Verbóczy Antal: Tájkép	Göcsörtös felszín = Göcsej. Ősi szokások, hiedelmek. A vers értelmezése, formai érdekessége.	Megfigyelőképesség fejlesztése. Az ember és a természeti környezet kölcsönhatása. Olvasási képesség fejlesztése a vers ritmusának megfelelően.	Ok. 160. o. Int.	
93.	Pécs, az egyetemi város	A Mecsekről tanultak ismétlése. Pécs földrajzi, történelmi, kulturális, oktatási és művészeti jellemzői. Mondatpiramis folyamatos olvasása. Szövegfeldolgozása bekezdésként – az egyes részekhez kérdő mondatos címek írása.	A szövegértés színvonalának fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a mondatok kiegészítésével, befejezésével.	Ok. 161. o. Mf. 81. o. Gyf. 94. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunkajavaslatok
94.	Antalffy Gyula: Az Alpokalja (részlet) Sopron, a hűség városa	Térképismeret. Alpokalja, Sopron, Fertő, Kőszeg jelölése. Válaszadás kérdésekre. Véleménynyilvánítás. Ismeretek gyűjtése Kőszeg várának ostromáról. Lényegkiemelés gyakorlása. Miért kapta Sopron a hűség jelzőt?	Ismeretszerző képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése: a Sopron környéki táj bemutatása idegenvezetőként. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a főbb események megfogalmazásával.	Ok. 162–163. o. Int.	
	Győr, a vizek városa	Győr nevezetességei. Páros munka – Győrnél található folyók nevét írják le! A Vastuskós ház mondája.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése a mondanivaló megfogalmazásával, a kérdések megválaszolásával.	Ok. 164 o. Gyf. 104. o.	
95.	Pannonhalma Mi a hungarikum?	A világörökség része a Pannonhalmi főapátság. Tihanyi Apátság alapítólevele. Szómagyarázat: hungarikum. Csoportmunka: világhírű magyar termékek gyűjtése, ajánlása.	Kommunikációs képesség fejlesztése idegenvezetőként a tanult városok bemutatásával. Íráskészség, helyesírási készség fejlesztése a földrajzi nevek helyes leírásával, a hungarikumok megnevezésével, a márkanevek helyesírása.	Ok. 165–166. o. Kk.	
96.	Összefoglalás	Molnár Lajos: „Nálad kedvesebb táj e világon nincsen, édes szülőföldem, te legdrágább kincsem.” Az idézet megbeszélése, értelmezése. Lakóhely bemutatása idegenvezetőként. Jegyezzétek le a legérdekesebb információkat! Mf. 65. o. térképen a tanult tájak, városok jelölése. Nagyvárosaink népessége (diagram oszlopainak jelölése). Csoportmunka: 5 csoportban az olvasott tájak, városok ismérvei.	Rendszerező képesség fejlesztése a tanult olvasmányok tükrében. Logikus gondolkodás fejlesztése a találós kérdések megfejtésével.	Mf. 82. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
VI. fejezet	Művészek, tudósok, sportolók, örökfényű csillagok				
97.	Móra Ferenc: Tiszteljük nagyjainkat (részlet) Vajda János: Liszt Ferenchez (részlet)	A fejezet mottójának értelmezése. A magyar nemzet nagy államférfiai, művészei, tudósai, felfedezői, utazói és sportolói. A magyarság kiemelkedő személyiségei, tettei. Tájékozódás a történelmi időben, évszázad, évezred.	Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a történettérkép elkészítésével. Kifejező, hangos olvasás fejlesztése.	Ok. 167–168. o. Int.	
	Szilágyi Ferenc: „Bölcsőjét kereste a magyarnak...” (részlet)	Kőrösi Csoma Sándor kivívta a világ megbecsülését. A tibeti nyelv szótára és nyelvtana. Tulajdonságok gyűjtése. Fürtábra. Miért választanád példaképül Kőrösi Csoma Sándort?	Logikus gondolkodási képesség fejlesztése a következtetések levonásával. Asszociációs képesség fejlesztése a fürtábra kitöltésével. Kommunikációs képesség fejlesztése a példakép megfogalmazásával. Matematikai kompetencia fejlesztése a két utazás közötti idő kiszámításával.	Ok. 169. o. Mf. 84. o.	
98.	Székely Júlia: A magyar népdalkincse	A cím magyarázata. Betűrejtvény. A szöveg tagolása a szereplők változása szerint. Metakommunikáció gyakorlása: Dósa Lidi észreveszi, hogy figyelik. Írd le három kedvenc népdalod címét! Mutasd be az Operakalauz című könyvből Bartók Béla vagy Kodály Zoltán legismertebb színpadi műveinek egyikét! Zenehallgatás. Kodály Zoltán: <i>Háry János</i> c. művéből részlet. Népdaléneklés.	Az irodalmi értékek iránti fogékonyság fejlesztése. Az empátia fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése – zenehallgatással. Logikus gondolkodás fejlesztése a rejtvény megfejtésével. Íráskészség fejlesztése a zeneszerzők vallo-másainak leírásával. Lényegkiemelő képesség fejlesztése adatgyűjtéssel az olvasmányból.	Ok. 170–171. o. Mf. 84–85.o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Zsolnai Józsefné: Munkácsy Mihály (részlet)	Gyűjtsd össze és írd le a füzetbe Munkácsy Mihály világhírű festményeinek a címét!	A képzelet, az önkifejezés aktivitásának fejlesztése a festőről készített leírással.	Ok. 172. o. Mf. 85. o.	
99.	Tavaszi felmérés 3. sz. felmérőlap	Tavaszi szintfelmérés önálló szövegfeldolgozás, néma olvasás alapján.	Szövegalkotó-szövegértő képesség fejlesztése.		
100.	Magyar József: Puskás Tivadar	A távbeszélőközpont rendszere. Másik terve: telefonhírmondó megteremtése. Különböző információhordozókról (folyóirat, ismeretterjesztő könyvek, film, hangmez, CD) ismeretek gyűjtése. Újsághír fogalmazása.	Lényegkiemelés fejlesztése az olvasmányból. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése a találós kérdés megfejtésével. Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése újsághír fogalmazásával. Kommunikáció fejlesztése riport készítésével.	Ok. 174. o. Mf. 86. o.	
	Tóth Béla: Egy magyar feltaláló	Irinyi János, a foszforos gyufa feltalálója. A találmány jelentősége, régi tűzgyújtási módok.	Lényegkiemelő képesség fejlesztése az olvasmányból. A kifejező olvasás fejlesztése párbeszédese részekkel.	Ok. 175. o.	
101.	Alfred Nobel svéd kémikus végrendelete Mit hagytak ránk nagyjaink?	Magyar származású Nobel-díjasaink megismerése. Mire ösztönöz téged a siker, a jó eredmény? Fürtábra – Nobel-díjasaink. Mit hagytak ránk nagyjaink? Jedlik Ányos, Ybl Miklós, Neumann János, Semmelweis Ignác, Asboth Oszkár, Rubik Ernő Milyen más találmányról hallottál már? Meséj róla!	Ismeretszerző képesség fejlesztése a magyar származású Nobel-díjasok nevének megjegyzésével. Asszociációs képesség fejlesztése a fürtábra készítésével. Kezdeményező és vállalkozói kompetencia fejlesztése a sikerek, eredmények felsorolásával. Helyesírási készség fejlesztése a Nobel-díjasok nevének pontos leírásával.	Ok. 176–178. o. Mf. 86–87. Gyf. 121. o. Int.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
	Szent-Györgyi Albert, a C-vitamin felfedezője	Szent-Györgyi Albertről ötsoros írása. Koncentráció természetismeret tantárggyal. Beszélgetés az egészséges táplálkozásról.	Rendszerező képesség fejlesztése ötsoros írásával Szent-Györgyi Albertről, és a táblázat kitöltésével. Logikus gondolkodás képességének fejlesztése következtetéssel: Miért élt sokáig a professzor?	Ok. 177. o. Mf. 87. o.	
102.	Egy kis olimpiatörténet Az aranycsapat Csurka Gergely: A nemzet aranyai	Szómagyarázat: olimpia. Csoportmunka – olimpiai sportágak, helyszínek, bajnokok gyűjtése. Sikeres magyar olimpiai bajnokok, sportágak. Vázlat készítése az ókori olimpiákkal kapcsolatban. Fürtábra – újkori olimpia. Adatok gyűjtése az olimpikonokról táblázatba.	Ismeretszerző képesség fejlesztése hangos olvasás során. Szókincs fejlesztése, gazdagítása. Érzelem kifejezése kommunikációs helyzetekben. Hatékony, önálló tanulás fejlesztése. Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése az ókori olimpiákkal kapcsolatos fogalmazással. Esztétikai képesség fejlesztése az írásképzés rendezettségével.	Ok. 179. o. Mf. 88. o.	
	Az Aranycsapat	Az Aranycsapat tagjainak neve, becenevük, sikereik, győzelmeik.	Sportolóink győzelmei kapcsán a kitartás, szorgalom fejlesztése a munkavégzésben.	Ok. 188. o.	
	Csurka Gergely: A nemzet aranyai	Helsinki olimpia jelentősége, sikerei. A vízilabda-válogatott tagjai, győzelmeik. Az „igazi legendák”.	Sportolóink győzelmei kapcsán a kitartás, szorgalom fejlesztése a munkavégzésben.	Ok. 181–182. o.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
103.	Összefoglalás	Kiemelkedő eredményt elért magyar emberek, hírességek (irodalom, zene, tudomány, sport stb.). Példakép választása a fejezet „örökfényű csillagai” közül. Indoklás. Mf. 89. o. 5. f. Hír feldolgozása kérdések segítségével.	Rendszerezés képességének fejlesztése. A beszédkultúra fejlesztése. Könyv- és könyvtárhasználati képességek fejlesztése. Az önellenőrző képesség fejlesztése az olvasási-szövegértési képességek birtokában. Kreativitás fejlesztése a nagyjainkról készített szöveggel. A tanulók önállóságának fejlesztése.	Mf. 89. o. Kk.	
	Püünkösdi ünnepe	Püünkösdi népszokások megismerése. Beszélgetés, ismeretbővítés, helyi hagyományok megismerése, felelevenítése. Tudod-e, mit jelent? „Rövid, mint a püünkösdi királyság.” Férfiak és lányok püünkösdi szokásainak összehasonlítása táblázat segítségével. Püünkösdi vers tanulása, dalolása.	Hagyományápolás érzésének fejlesztése. Emlékezőképesség fejlesztése a dalok, játékok gyakorlásával. A keresztény ünnepek jelentőségének megismerése, a közös együttlét, a társas kapcsolat fejlesztése.	Ok. 131. o. Mf. 90.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
VII. fejezet	Az olvasás gyönyörűsége				
104.	Megay László: A könyv útján hazánkban Napjaink könyvtára: a Wikipédiáról	Szómagyarázat: kódex. Az olvasottak alapján a kérdések megválaszolása. Állítsd sorba számozással a könyv terjedésének útját! 3 ok, ami szükségessé tette a könyvnyomtatást. Táblázat – az olvasmányból megismert nevezetes könyvek adatai. A MEK megismerése, valamint az internetes enciklopédia.	Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Hangos, kifejező olvasás fejlesztése. Szókincs fejlesztése az olvasmányok tükrében a könyv, az olvasás megszerettetésével. Olvasóvá nevelés. Ismeretszerzési technikák fejlesztése kutatómunkával. Digitális kompetencia fejlesztése az internet használatával.	Ok. 184–185. o.	
105.	Év végi felmérés hangos olvasással	Megadott szempontok szerint.	Hangos, kifejező olvasási képesség fejlesztése.	Mf. 94. o.	
106.	Év végi felmérés néma olvasással 4. sz. felmérőlap	Az olvasmány önálló megértésének, feldolgozásának ellenőrzése.	Szövegértő képesség fejlesztése. Önellenőrzési képesség fejlesztése.		
107.	Történetek a Bibliából Az irgalmas szamaritánus Lázár föltámasztása A gazdag ifjú és a gazdagság veszélyei Nagy László: Adjon az Isten	Könyvek könyve = Biblia. Összefüggések keresése az Irgalmas szamaritánus című szöveg tartalmára! Mondatkiegészítés. Csoportmunka. Kötetlen beszélgetés. Mit tanultunk a bibliai történetekből? Viselkedés, illemszabályok.	A történeti és erkölcsi érzék fejlesztése bibliai történetek olvasása és feldolgozása kapcsán. A kulturális és történeti távolság felfedezése, megértése és elfogadása. A tér- és időszelvény képességének fejlesztése. A könyvtári tájékozódás képességének fejlesztése. Lényegkiemelő képesség fejlesztése a mondatok kiegészítésével, befejezésével. Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a mondanivaló, az írói üzenet megfogalmazásával.	Ok. 186–189. o. Mf. 92. o. Int. Kk.	

	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök	Projektmunka-javaslatok
108–109.	Könyvajánlat a nyári szünetre Erich Knight: Lassie hazatér Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (részlet) Hugh Lofting: Doktor Dolittle és az állatok Az állatok beszéde (részlet)	OLVASS MINDEN NAP! Gondolj vissza a korábbi tanévekben megismert olvasmányaidra! Az év elején ajánlott ifjúsági regények megbeszélése. Erich Kästner: A két Lotti; Fekete István: Tüskevár. A kitöltött olvasónapló, jegyzetek áttekintése. Különböző szempontok szerint válogass az olvasmányokból! Írd le, hogy a Hétszínvilág olvasókönyvön kívül milyen könyveket olvastál még 4. osztályban! Nevezd meg a könyv íróját és címét is!	Az ismeretek, az olvasási készség fejlesztése. Az önálló tanulási képesség fejlesztése. Ismeretszerzési technikák fejlesztése az adatgyűjtés, elrendezés, feljegyzések készítésével és felhasználásával. Kommunikációs képesség fejlesztése az olvasott művekből történő szöveg több összefüggő mondattal való elmondásakor. Íráskészség, helyesírási készség fejlesztése a könyv címének, szerzőjének leírásával.	Ok. 190–193. o. Mf. 93. o.	
	Autóbusz-menetrend	A menetrend figyelmes tanulmányozása. Dokumentum jellegű szöveg feldolgozása.	A mindennapi életben történő könnyebb eligazodás segítése, fejlesztése (menetrend).	Ok. 194. o. Széf. 26–27. o.	
110.	Év végi ismétlés	Műfajok csoportosítása, jellemzőik. Rejtvény. Írók, költők és műveik.	Emlékezőképesség fejlesztése.		
111.	Éves munkánk értékelése Könyvtárlátogatás Keresztes Anikó: Szünidő	Könyvajánlás a nyári szünidőre. Rávilágítani a tanulók figyelmét arra, hogy munkájuk eredménye milyen hatással lehet a világra.	Önbírálat, ítélőképesség fejlesztése. Az egészséges versenyszellem fejlesztése. A kommunikációs tevékenységek tudatok alkalmazásának fejlesztése.	Ok. 195.o. Gyf. 124. o.	